

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2011 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2011
ආර්ථික විද්‍යාව I / පැය දෙකයි.
Economics I / Two hours

උපදෙස් :

- ❖ සියලු ම ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
- ❖ 1 සිට 50 තෙක් එක් එක් ප්‍රශ්නයට (1), (2), (3), (4), (5) යන පිළිතුරුවලින් නිවැරදි හෝ ඉතාමත් ගැළපෙන හෝ පිළිතුර තෝරා ගෙන එය උත්තර පත්‍රයේ පසුපස දක්වෙන උපදෙස් පරිදි කතිරයක් (X) යොදා දක්වන්න.

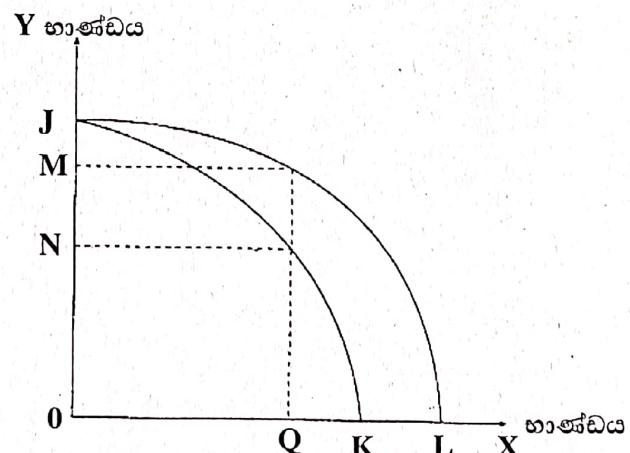
01. නිෂ්පාදන හැකියා මායිමට ඇතුළතින් පිහිටි ලක්ෂ්‍යයක්
 - (1) සේවා විශුක්ත සම්පත් කිසියම් ප්‍රමාණයක් පවතින බව හගවයි.
 - (2) අත්කර ගැනීම අපහසු වේ.
 - (3) නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යයන්ට වඩා යහපත් වේ.
 - (4) සම්පත් පූර්ණ වශයෙන් සේවා නිශුක්ත බව හගවයි.
 - (5) ආච්ජ්‍රීක පිරිවැය පිළිබඳ අදහස පෙන්වුම් කරයි.
02. කුවුම්බ හා නිෂ්පාදන ආයතන වෙන් වෙන් වශයෙන් ගනු ලබන තීරණ අධ්‍යයනය කෙරෙන ආර්ථික විද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍රය වනුයේ.

(1) සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාවයි.	(2) සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාවයි.
(3) යථානුරූපී ආර්ථික විද්‍යාවයි.	(4) අහිමතානුරූපී ආර්ථික විද්‍යාවයි.
(5) ගෘහ ආර්ථික විද්‍යාවයි.	
03. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන් අහිමතානුරූපී ප්‍රකාශනය වනුයේ කවරක් ද?
 - (1) ආර්ථික විද්‍යායැයේ ආර්ථික සම්පත්, භූමිය, ගුමුය, ප්‍රාග්ධනය සහ ව්‍යවසායකන්වය වශයෙන් වර්ග කරති.
 - (2) පරිසරය හිග සම්පතකට උදාහරණයක් වේ.
 - (3) ආදායම ඉහළ තැගී නම්, සුබේපහේගී හාණ්ඩ් අලෙවිය පහළ වැට්ටේ.
 - (4) අසීමික මිනිස් ව්‍යවමනා සපුරාලීම සඳහා ආර්ථිකයන් සතුව ඇත්තේ සීමිත සම්පත් ප්‍රමාණයකි.
 - (5) සම්පත් අසමාන ලෙස බෙදියාම අසාධාරණ වේ.
04. පහත සඳහන් දී අතුරෙන් ස්වභාවික සම්පතකට උදාහරණයක් ලෙස දැක්විය හැක්කේ කවරක් ද?

(1) වික්වෝරියා වේල්ල	(2) හමුබන්තොට වරාය	(3) කුමුරක්
(4) කුකුල ගොවීපොලක්	(5) දුන්හිඳ දිය ඇල්ල	
05. ආර්ථික හාණ්ඩියක් යනු,
 - (1) නිෂ්පාදනයේ දී ආච්ජ්‍රීක පිරිවැයක් හට ගන්නා හාණ්ඩියකි.
 - (2) නිෂ්පාදනයේ දී සම්පත් උපයෝගනය නො කෙරෙන හාණ්ඩියකි.
 - (3) තරගකාරී ලෙස සපයනු ලබන හාණ්ඩියකි.
 - (4) නිෂ්පාදනයේ දී ලාභයක් ජනනය කෙරෙන හාණ්ඩියකි.
 - (5) ගුනා මිලක දී ව්‍යව ද ලබාගත හැක්කකි.
06. X හාණ්ඩියහි නිෂ්පාදනය කෙරෙහි බලපානු ලබන තාක්ෂණික සංවර්ධනයක් ඇති වීමට පෙර සහ ඇති වූ පසු තත්ත්වය පෙන්වුම් කෙරෙන නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වකු, රුප සහනනෙහි දැක්වේ.

තාක්ෂණික සංවර්ධනයෙන් පසුව, X හාණ්ඩියන් OQ ඒකක ප්‍රමාණය නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී ආච්ජ්‍රීක පිරිවැයහි හට ගෙන ඇති අඩුවීම, Y හාණ්ඩිය ඒකකවලින් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී එය පෙන්වුම් කෙරෙනුයේ පහත දැක්වෙන කවර ඒකක ප්‍රමාණයකින් ද?

(1) JO	(2) JN	(3) MN
(4) KL	(5) QK	

07. නිෂ්පාදන සාධක පිළිබඳ පොදුගලික හිමිකම, වෙළෙඳපොල මගින් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම, තීරණ ගැනීමේ තියාවලිය විශේෂ්‍ය වීම යන ලක්ෂණවලින් සමන්විත ආර්ථික පද්ධතිය,
- (1) වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයයි.
 - (2) සාම්ප්‍රදායික ආර්ථිකයයි.
 - (3) සමාජයේ වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයයි.
 - (4) විධාන්තගත ආර්ථිකයයි.
 - (5) මධ්‍යගත සැලසුම් සහිත ආර්ථිකයයි.
08. ආර්ථිකයක සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම සඳහා මිල යන්තුණිය යොදා ගත් විට, වෙළෙඳපොල මිල ගණන්,
- (1) ඉහළ යා යුතු ය.
 - (2) සාමාන්‍යයෙන් රඟයේ නියාමනයට ලක් කෙරේ.
 - (3) මූලමනින් ම නිෂ්පාදන පිරිවැය මත ම තීරණය වේ.
 - (4) ඉල්ලම වෙනස් වීම කෙරෙහි ප්‍රතිචාර නො දක්වයි.
 - (5) ඉල්ලම් හා සැපයුම් ප්‍රමාණ පිළිබඳ සංයුත් නිෂ්පාදකයන්ට ලබා දේ.
09. වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක් තුළ මිල ගණන්වල ප්‍රධාන කාර්යයක් වනුයේ,
- (1) හිග සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම ය.
 - (2) නිෂ්පාදන ආයතනවලට ලාභ ඉපැයීම සඳහා යාන්තුණියක් සපයා දීම ය.
 - (3) ආර්ථික ස්ථායිකාව උසස් කිරීම ය.
 - (4) ආදායම් ව්‍යාප්තිය යහපත් කිරීම ය.
 - (5) ඉල්ලම් වකුවල තමයාව තීරණය කිරීම ය.
10. කිසියම් හාණ්ඩයක් සඳහා ඇති ඉල්ලම් වකුය දකුණට විතැන් වීම සිදු විය හැක්කේ,
- (1) කිරීම් ආදේශක හාණ්ඩයක මිල පහළ වැටීම නිසා ය.
 - (2) එම හාණ්ඩයේ මිල පහළ වැටීම නිසා ය.
 - (3) ආදායම ඉහළ නැගීම නිසා ය.
 - (4) අනුපුරක හාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම නිසා ය.
 - (5) නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාම නිසා ය.
11. ඉල්ලම් වකුයක් ඇදිමේ දී ස්ථාවර ව පවතින්නේ නැතැයි සලකනුයේ පහත සඳහන් දී අතුරෙන් කවරක් ද?
- (1) පාරිභෝගිකයන්ගේ මුදල් ආදායම
 - (2) පාරිභෝගිකයන්ගේ අභිරුවිය
 - (3) එම හාණ්ඩයේ මිල
 - (4) ආදේශක හාණ්ඩවල මිල
 - (5) අනුපුරක හාණ්ඩවල මිල
12. කිසියම "සාමාන්‍ය" හාණ්ඩයක් සඳහා ඇති ඉල්ලම්, මිල සමග ප්‍රතිලෝෂම සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරනු ලබන අතර, එම හාණ්ඩයේ සැපයුම්, මිල සමග අනුලෝෂම සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරයි. යම් දෙන ලද අවස්ථාවක දී, එම හාණ්ඩය ඒකකයක් රුපියල් 50 බැංශන් ඒකක 5 000 ක් අලෙවි කරනු ලබන අතර, එට පසු අවස්ථාවක දී එම හාණ්ඩය ඒකකයක් රුපියල් 60 බැංශන් ඒකක 8 000 ක් අලෙවි කෙරේ. මෙම වෙනස සිදු විය හැක්කේ පහත සඳහන් කවර කරුණක් නිසා ද?
- (1) අනුපුරක හාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම.
 - (2) ආදේශක හාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම.
 - (3) හාණ්ඩය මත අලෙවි බේදක් පනවනු ලැබීම.
 - (4) යෙදුවුම්වල එලදායිකාව ඉහළ නැගීම.
 - (5) අමු ද්‍රව්‍යවල මිල ඉහළ යාම.
13. එක්තරා නිෂ්පාදන ආයතනයක් විසින් නිපදවනු ලබන හාණ්ඩයක මිල ඉල්ලම් තමයාව, -0.8 ක් වේ. නිෂ්පාදන ආයතනය විසින් එම හාණ්ඩයේ මිල ඉහළ නංවනු ලැබුව හොත් ආයතනයේ අයහාරය,
- (1) ඉහළ නගී.
 - (2) පහළ බසී.
 - (3) නොවෙනස් ව පවතී.
 - (4) 8% කට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් පහළ බසී.
 - (5) 8% කට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් පහළ බසී.
14. මිල (රු.)
-
- The graph shows a Cartesian coordinate system with a vertical axis and a horizontal axis. A straight line labeled 'S' starts at a point above the origin and slopes upwards, representing a supply curve.

ඉහත රුප සටහනෙහි දක්වන සැපයුම් වක්‍රයෙහි මිල නමුතාව නිවැරදි ව විස්තර කරනුයේ කවර ප්‍රකාශයක් මගින් ඇ?

- (1) සියලු ම නිමැවුම් ප්‍රමාණවල දී නමුතාව 1 ට වඩා වැඩි වන අතර, එය නො වෙනස් ව පවතී.
- (2) සියලු ම නිමැවුම් ප්‍රමාණවල දී නමුතාව 1 ට වඩා අඩු වන අතර, එය නො වෙනස් ව පවතී.
- (3) සියලු ම නිමැවුම් ප්‍රමාණවල දී නමුතාව 1.ට සමාන වේ.
- (4) නිමැවුම වැඩි වන විට නමුතාව අඩු වේ.
- (5) නිමැවුම වැඩි වන විට නමුතාව වැඩි වේ.

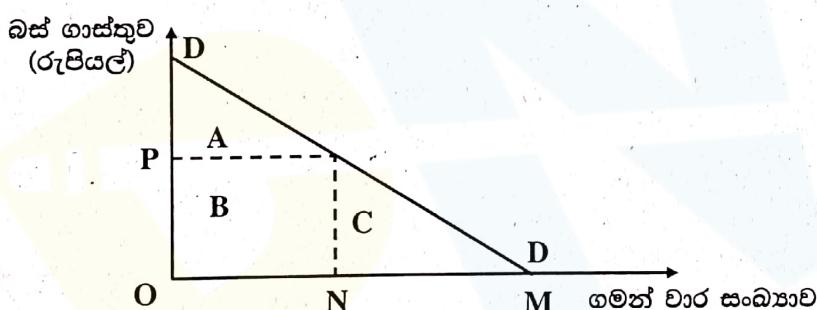
15. කිසියම් වෙළඳපාලක් සමතුලිතතාවේ පවතී යයි නිරවචනය කරනුයේ.

- (1) අවම පිරිවැයක් යටතේ උපරිම නිමැවුමක් ලබා ගන්නා විට ය.
- (2) නිෂ්පාදක අතිරික්තය උපරිම වන විට ය.
- (3) මිල ගණන් පැවැතිය හැකි අවම මට්ටමක පවතින විට ය.
- (4) පාරිභෝගික තාප්තිය උපරිම වන විට ය.
- (5) වෙළඳපාල මිල වෙනස් වීමට ප්‍රවණතාවක් නො පවතින විට ය.

16. මිල ඉල්ලුම් නමුතාව ගුනා අගයක් වන කිසියම් හාන්චයක නිමැවුම මත පනවනු ලබන ඕනෑම බද්දක්,

- (1) සැපයුම් වක්‍රයෙහි වෙනසක් ඇති නො කරයි.
- (2) සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් කරයි.
- (3) ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් කරයි.
- (4) මුළුමතින් ම නිෂ්පාදකයා විසින් දරනු ලැබේ.
- (5) බද්දේ ප්‍රමාණයෙන් ම හාන්චයෙයි මිල ඉහළ නෘතිය ප්‍රජාවක් තුළ බස් සේවාව සඳහා පවතින ඉල්ලුමයි.

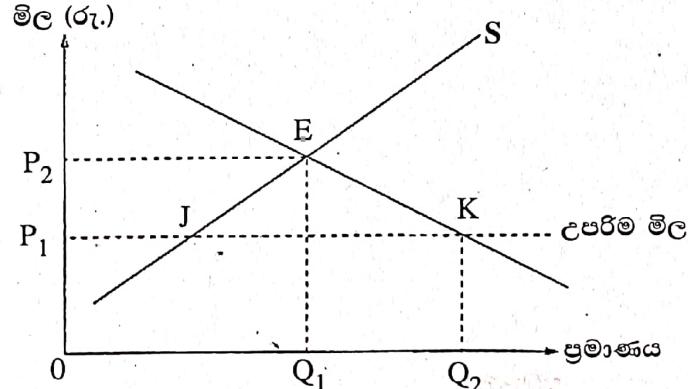
17. පහත දක්වන රුප සටහනෙහි DD මගින් පෙන්නුම් කරනුයේ එක්තරා විශ්ව විද්‍යාලයිය ප්‍රජාවක් තුළ බස් සේවාව සඳහා පවතින ඉල්ලුමයි.

ගමන් වාරයක් සඳහා බස් ගාස්තුව OP වේ නම්, දිනකට සිදු වන ගමන් වාර සංඛ්‍යාව ON වේ. විශ්ව විද්‍යාල අධිකාරීන් විසින් බස් සේවාව නොමිලයේ ලබා දීමට තීරණය කරනු ලැබේ නිසා, ගමන් වාර සංඛ්‍යාව OM දක්වා වැඩි වේ නම්, පාරිභෝගික අතිරික්තය කොපමණ ප්‍රමාණයකින් වෙනස් වේ ඇ?

- (1) A සිට $A + C$ දක්වා
- (2) A සිට $B + C$ දක්වා
- (3) A සිට $A + B + C$ දක්වා
- (4) B සිට A දක්වා
- (5) A + B සිට A + B + C දක්වා

18: පවත්නා ඉල්ලුම් හා සැපයුම් තත්ත්වය යටතේ E ලක්ෂණයෙහි සමතුලිතය තීරණය වූ සහල් වෙළඳපාලක් රුප සටහනෙහි දක් වේ.

ආණ්ඩුව විසින් සහල් ඒකකයක් සඳහා රුපියල් P₁ වන උපරිම මිලක් නියම කිරීමට තීරණය කරනු ලැබුවහොත්, එමගින් බොහෝ දුරට සිදු විය හැකි ප්‍රතිඵලය වනුයේ, වෙළඳපොලෙහි

- (1) JK ප්‍රමාණයේ අතිරික්ත සහල් සැපයුමක් හට ගැනීම ය.
- (2) OQ₂ ප්‍රමාණයේ සහල් හියයක් හට ගැනීම ය.
- (3) සමතුලික මිල OP₂ ව වඩා ඉහළ යාම ය.
- (4) OP₁ ව වඩා මිල පහළ වැශීම ය.
- (5) JK ප්‍රමාණයේ අධි ඉල්ලුමක් සහල් සඳහා හට ගැනීම ය.

19. "හිනවන එල නීතිය" වඩා නිවැරදි ව විස්තර කෙරෙනුයේ පහත සඳහන් කවර ප්‍රකාශයක් මගින් ද?

- (1) කිසියම් භාණ්ඩයක පරිහෝජනය වැඩි කරන විට, මූල තාක්ෂණිය අඩු වන වේයකින් ඉහළ නගී.
- (2) ස්ථාවර සාධකයක් සමග විවෘත සාධකයක් වැඩි වැඩියෙන් යෙදීමේ දී මූල නිෂ්පාදිතය අඩු වන වේයකින් ඉහළ නගී.
- (3) සියලු ම සාධක සමානුපාතික ව වැඩි කරනු ලබන විට, මූල නිෂ්පාදිතය අඩු වන වේයකින් ඉහළ නගී.
- (4) ස්ථාවර සාධකයක් සමග විවෘත සාධකයක් වැඩි වැඩියෙන් යෙදීමේ දී, නිෂ්පාදනයේ ආන්තික පිරිවැය අඩු වේ.
- (5) සියලු ම සාධක සමානුපාතික ව වැඩි කරනු ලබන විට, නිෂ්පාදනයේ ආන්තික පිරිවැය ඉහළ නගී.

20. කෙටි කාලයේදී X භාණ්ඩය නිෂ්පාදනය කරන විට හට ගන්නා ආන්තික පිරිවැය පහත සඳහන් ලේඛනයෙහි දැක් වේ.

X භාණ්ඩයේ ඒකක	1	2	3	4	5	6	7
ආන්තික පිරිවැය (රුපි.)	30	20	16	24	40	56	64

මූල ස්ථාවර පිරිවැය රුපියල් 30 ක් වේ නම්, කෙටි කාලයේදී සාමාන්‍ය මූල පිරිවැය (ATC) අවම වන්නේ කවර නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණයක දී ද?

- (1) නිමැවුම් ඒකක 2
- (2) නිමැවුම් ඒකක 3
- (3) නිමැවුම් ඒකක 4
- (4) නිමැවුම් ඒකක 5
- (5) නිමැවුම් ඒකක 6

21. පුරුණ තරගය සමග අනුකූල නො වනුයේ පහත සඳහන් කරුණු අතුරින් කවරක් ද?

- (1) වෙළඳපොල තුළ නිෂ්පාදකයන් හා පාරිභෝගිකයන් විගාල සංඛ්‍යාවක් සිටීම.
- (2) එක් එක් ආයතනය ප්‍රවාරණයෙහි යෙදීම.
- (3) වෙළඳපොලෙහි එක් මිලක් පමණක් පැවැතීම.
- (4) නිෂ්පාදිතය සමඟාතිය වීම.
- (5) සැම ආයතනයක් සතුව ම පුරුණ නම් ඉල්ලුම් වක්‍රයක් පැවැතීම.

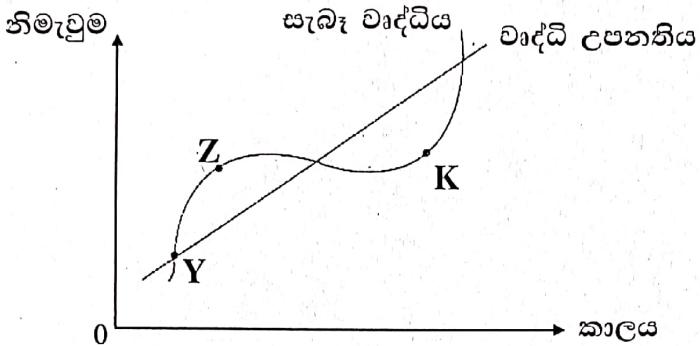
22. පුරුණ තරගකාරී වෙළඳපොලක කටයුතු කරන නිෂ්පාදන ආයතනයක් සමතුලිතතාවේ සිටින විට, එහි සාමාන්‍ය අයභාරය

- (1) ආන්තික අයභාරයට වඩා අඩු වන අතර, එම අගයන් දෙක ම දහ අගයක් ගනී.
- (2) ආන්තික අයභාරයට සමාන වන අතර, එම අගයන් දෙක ම ගුනා අගයක් ගනී.
- (3) ආන්තික අයභාරයට සමාන වන අතර, එම අගයන් දෙක ම දහ අගයක් ගනී.
- (4) ආන්තික අයභාරයට වඩා වැඩි වන අතර, ආන්තික අයභාරයේ අගය ගුනා වේ.
- (5) ආන්තික අයභාරයට වඩා වැඩි වන අතර, ආන්තික අයභාරය දහ අගයක් ගනී.

23. අභ්‍යන්තර ගොවීඩු තම අඩු අස්වැන්න ජැම් නිෂ්පාදනය කරන සමාගමකට රුපියල් 5 000 ක මූදලකට අලෙවි කරනි. නිෂ්පාදන සමාගම එලෙස නිපද වූ අඩු ජැම්, රුපියල් 8 000 ක මූදලකට පුපිරි වෙළඳසැලකට අලෙවි කරයි. පුපිරි වෙළඳසැල එම ජැම් රුපියල් 10 000 ක මූදලකට පාරිභෝගිකයන්ට අලෙවි කරයි. මෙම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට අදාළ නිවැරදි ප්‍රකාශය කවරක් ද?

- (1) පුපිරි වෙළඳසැල විසින් එකතු කරන ලද අගය රුපියල් 10 000 ක් වේ.
- (2) නිෂ්පාදන සමාගම විසින් එකතු කරන ලද අගය රුපියල් 8 000 ක් වේ.
- (3) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙහි මූල එකතු කළ අගය රුපියල් 23 000 ක් වේ.
- (4) පුපිරි වෙළඳසැල විසින් එකතු කරන ලද අගය රුපියල් 3 000 ක් වේ.
- (5) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙහි මූල එකතු කළ අගය රුපියල් 10 000 ක් වේ.

24. එක්තරා ආර්ථිකයක වෘද්ධි උපනතිය සහ සැබු වෘද්ධි මාර්ගය රුප සටහනෙහි දක් වේ.

සැබු වෘද්ධි මාර්ගයෙහි Y ලක්ෂණයේ සිට Z ලක්ෂණය දක්වා ගමන් කිරීමේදී, දක්නට ලැබෙන තත්ත්වය නිවැරදි ව විස්තර කෙරෙනුයේ පහත සඳහන් කවර සංයෝජනයක් මගින් ද?

ව්‍යාපාර වකුදේ අවධිය	නිමැවුම් පරතරය
(1) උත්පාතය (ප්‍රසාරණය)	සාමාන්‍ය
(2) පසු බැසීම (සංකේරණය)	දහන
(3) උත්පාතය (ප්‍රසාරණය)	දහන
(4) පසු බැසීම (සංකේරණය)	සාමාන්‍ය
(5) පතුල	දහන

25. වෙළෙඳපොල මිල යටතේ ගණනය කරන ලද දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ වටිනාකම, සාධක මිල යටතේ ගණනය කරන ලද ඉද්ධ ජාතික නිෂ්පාදනයේ වටිනාකමට පෙරදා ගැනීම සඳහා ආදාළ නිවැරදි ගැලපීම කවරේ ද?

ක්ෂය වීම	විදේශ ඉද්ධ සාධක ආදාළ	වකු බදු	සහනාධාර
(1) එකතු කරයි	එකතු කරයි	අඩු කරයි	එකතු කරයි
(2) එකතු කරයි	අඩු කරයි	අඩු කරයි	එකතු කරයි
(3) එකතු කරයි	අඩු කරයි	එකතු කරයි	අඩු කරයි
(4) අඩු කරයි	එකතු කරයි	අඩු කරයි	එකතු කරයි
(5) අඩු කරයි	එකතු කරයි	එකතු කරයි	අඩු කරයි

26. එක්තරා ආර්ථිකයක පරිභේදන ත්‍රිතය, $C = 600 + 0.8 Y$ වගයෙන් දී ඇතැයි සලකන්න. මෙහි C පරිභේදන වියදමත්, Y ජාතික ආදාළ නිරුපණය කරයි. මෙම තොරතුරු ආගුයෙන් එලැඹිය හැකි නිගමනය වනුයේ කවරක් ද?

- සැම ආදාළ මට්ටමක දී ම ඉතුරුම් දහන අගයක් ගනී.
- ආදාළ වැඩි වෙත් ම ආන්තික ඉතුරුම් නැමියාව පහළ බැසී.
- ආදාළ වැඩි වෙත් ම ආන්තික පරිභේදන නැමියාව පහළ බැසී.
- සාමාන්‍ය පරිභේදන නැමියාව නො වෙනස් ව පවතී.
- ආදාළ වැඩි වෙත් ම සාමාන්‍ය පරිභේදන නැමියාව පහළ බැසී.

27. ආණ්ඩුවේ ආර්ථික කටයුතු තොමැනි ආවාත ආර්ථිකයක (closed economy), ආයෝජන ගුණකයෙහි අගය 5 කි. එම ආර්ථිකයෙහි ආයෝජන මට්ටම රුපියල් මිලියන 200 කින් වැඩි වුවහොත්, පරිභේදනය කොතරම් ප්‍රමාණයකින් වැඩි වනු ඇතේ ද?

- රුපියල් මිලියන 200
- රුපියල් මිලියන 400
- රුපියල් මිලියන 600
- රුපියල් මිලියන 800
- රුපියල් මිලියන 1 000

28. අනෙකුත් කරුණු නො වෙනස් ව පවතින විටක, සාමාන්‍ය ඉල්ලුමෙහි වැඩි වීමක් ඇති කිරීමේ උග්‍ර පහත සඳහන් කවර කරුණක් ඉවහල් වේ ද?

- ආදාළ මත පනවන බදු ඉහළ යාම.
- පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම.
- ඉතුරුම් ඉහළ යාම.
- ආණ්ඩුවේ වියදම් ඉහළ යාම.
- ආනයන ඉහළ යාම.

29. 'ගුණකය' යන්නෙන් සාමාන්‍යයෙන් අදහස් කරනුයේ ආයෝජනයේ හෝ ආණ්ඩුවේ වියදමෙහි හෝ අපනයන ඉපයීම්වල හෝ ආරම්භක වගයෙන් හට ගන්නා ඉහළ යාමක් නියා, පහත සඳහන් විවෘතයක සිදුවන විශාල වැඩි විමකී. එම විවෘතය වනුයේ,

- (1) මිල මෙටර ය. (2) පොලී අනුපාතිකයයි. (3) විරුක්‍යා මෙටර ය.
 (4) ඉතුරුම් ප්‍රමාණය ය. (5) ආදායම් මෙටර ය.

30.

අයිතමය	වරිනාකම (රුපි. බිලියන)
කුටුම්බ පරිශෝජන වියදම	70
ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම්	20
ඇද්ධ බදු (= බදු - සංක්‍රාම)	25
ආයෝජනය	15
ආනයන	5
අපනයන	10

ඉහත සඳහන් වගුවෙහි දැක්වෙන දත්තවලට අනුව මෙම ආර්ථිකයේ කුටුම්බ ඉතුරුම්වල වරිනාකම,

- (1) රුපියල් බිලියන - 40 කි. (2) රුපියල් බිලියන - 15 කි. (3) රුපියල් බිලියන 15 කි.
 (4) රුපියල් බිලියන 40 කි. (5) රුපියල් බිලියන 45 කි.

31. බැංකු පද්ධතිය තුළ ක්‍රියා කරන එක් වාණිජ බැංකුවක ගේ පත්‍රය පහත දක් වේ.

වගකීම (රුපියල් මිලියන)	වත්කම (රුපියල් මිලියන)
තැන්පතු .. 2000	සංචිත මුදල් 500
	ණය 1500
එකතුව 2000	එකතුව 2000

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය 15% ක් වේ නම්, මෙම වාණිජ බැංකුව සතු අධි සංචිත ප්‍රමාණය වනුයේ,

- (1) රුපියල් මිලියන 200 කි. (2) රුපියල් මිලියන 300 කි. (3) රුපියල් මිලියන 500 කි.
 (4) රුපියල් මිලියන 1 500 කි. (5) රුපියල් මිලියන 1 700 කි.

32. පහත සඳහන් දී අතුරුන් වාණිජ බැංකුවක වගකීමක් ලෙස සැලැකෙනුයේ කවරක් ද?

- (1) කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු (2) අතැති මුදල් (3) මහ බැංකුවේ ඇති තැන්පතු
 (4) වට්ටම් කළ වාණිජ බිල්පත් (5) බැංකු අධිරා

33. ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුව වාණිජ බැංකු සමග ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම්වලට එළැඳුණු විට,

- (1) එක්ෂණ ඣය මුදල් වෙළඳපොලෙහි පොලී අනුපාතිකය ඉහළ නගී.
 (2) එක්ෂණ ඣය මුදල් වෙළඳපොලෙහි පොලී අනුපාතිකය පහළ බසී.
 (3) මුදල් සැපයුම සංකේතනය වේ.
 (4) වාණිජ බැංකු ඣය ව මහ බැංකුවේ පවත්නා තැන්පතු අඩු වේ.
 (5) එක්ෂණ ඣය මුදල් වෙළඳපොලෙහි පොලී අනුපාතිකය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති නො වේ.

34. නිරුද්ධමතය යනු,

- (1) පොදු මිල මට්ටමෙහි පහළ වැඩිමකි. (2) සූණ උද්ධමතය වේ.
 (3) අත්‍යවශ්‍ය හා අන්තිවල මිල පහළ බැංකීමකි. (4) උද්ධමත අනුපාතිකයේ අඩු වීමකි.
 (5) එක් මුදල් එකකයක වටිනාකම කවත් මුදල් එකකයකට සාපේක්ෂ ව පහළ හෙළිමට අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රියා මාර්ගයකි.

35. පහත සඳහන් දී අතුරුන් වෙළඳපොල අසමත් වීම හට ගැනීමෙහි ලා බලපානු ලබන මූලාගුයක් වනුයේ කවරක් ද?

- (1) නිමැවුම් සඳහා පවත්නා අධි ඉල්පුම කරණකොට ආයතනයේ ලාභ ඉහළ නැගීම ය.
 (2) පොදුගලික ප්‍රතිලාභ සහ සමාජ ප්‍රතිලාභ අතර වෙනස්කම් නිවැරදි කිරීම සඳහා ආණ්ඩුව මැදිහත් වීම ය.
 (3) ආදායම් හා දා ව්‍යාප්තියේ අසමානතා පැවැතීම ය.
 (4) ආයතන විසින් නිෂ්පාදනය වැඩි කරනු ලබන විට පරිමාණානුකූල නොපිරිමැපුම් ඉහළ යාම ය.
 (5) වෙළඳපොල් තරගය පැවැතීම ය.

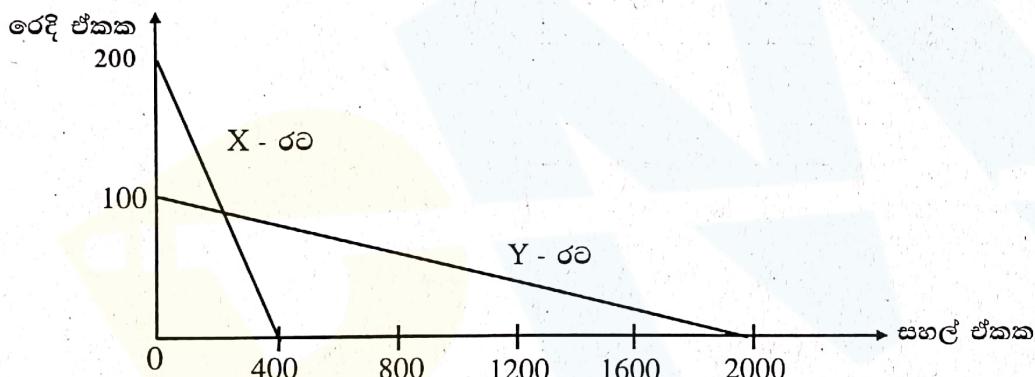
36. වෙළඳපොල ආර්ථිකයක යහගුණ හාන්ඩ් (ගුහසාධන හාන්ඩ්) පිළිබඳ උග්‍ර නිෂ්පාදනයක් හ්ට ගනුයේ එම හාන්ඩ්වල,

- (1) පෙළද්‍රලික ප්‍රතිලාභ, සමාජ ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යන බැවිනි.
- (2) සමාජ ප්‍රතිලාභ, සමාජ පිරිවැය ඉක්මවා යන බැවිනි.
- (3) පෙළද්‍රලික පිරිවැය, පෙළද්‍රලික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යන බැවිනි.
- (4) සමාජ ප්‍රතිලාභ, පෙළද්‍රලික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යන බැවිනි.
- (5) සමාජ පිරිවැය, පෙළද්‍රලික පිරිවැය ඉක්මවා යන බැවිනි.

37. පොදු හාන්ඩ් පිළිබඳ ව සලකා බැලීමේ දී "පරිශෝෂනයේ තරගකාරීන්වයක් නොමැති වීම" යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ,

- (1) එම හාන්ඩ් එක් ඒකාධිකාරී නිෂ්පාදකයු විසින් සපයනු ලබන බව ය.
- (2) එම හාන්ඩ් එක් පුද්ගලයු පරිශෝෂනය කළ විට, අනෙක් අයට පරිශෝෂනය කිරීමට ලැබෙන ප්‍රමාණයෙහි අවුවීමක් නො වන බව ය.
- (3) හාන්ඩ් සඳහා ගෙවීමක් නො කරනු ලබන පුද්ගලයන් පරිශෝෂනයෙන් වළක්වාලිය නො හැකි බව ය.
- (4) එක් පුද්ගලයු සඳහා එම හාන්ඩ් සැපයු විට අන් අයට ද එය සැපයීමට සිදු වන බව ය.
- (5) එම හාන්ඩ් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා යොදා ගනු ලබන සම්පත් වෙනත් හාන්ඩ් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා යොදා ගත නො හැකි වන බව ය.

38. කිසියම් දෙන ලද සම්පත් ප්‍රමාණයකින් X හා Y යන රටවල නිපදවිය හැකි සහල් සහ රෙදි ඒකක ප්‍රමාණයන් පහත රුප සටහනෙහි දක් වේ.

හාන්ඩ් දෙක නිෂ්පාදනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් මෙම රුප සටහන හැවනුයේ කවරක් ද?

- (1) රෙදි නිෂ්පාදනයේ නිරපේක්ෂ හා සාපේක්ෂ වාසි දෙක ම X රටට ඇති බව ය.
- (2) සහල් නිෂ්පාදනයේ සාපේක්ෂ වාසියන්, රෙදි නිෂ්පාදනයේ නිරපේක්ෂ වාසියන් X රටට ඇති බව ය.
- (3) රෙදි නිෂ්පාදනයේ සාපේක්ෂ වාසියන්, සහල් නිෂ්පාදනයේ නිරපේක්ෂ වාසියන් Y රටට ඇති බව ය.
- (4) සහල් නිෂ්පාදනයේ සාපේක්ෂ වාසියන්, රෙදි නිෂ්පාදනයේ නිරපේක්ෂ වාසියන් Y රටට ඇති බව ය.
- (5) රෙදි නිෂ්පාදනයේ නිරපේක්ෂ හා සාපේක්ෂ වාසි දෙක ම Y රටට ඇති බව ය.

39. මැත වර්ෂවල දී ශ්‍රී ලංකාවට වැඩි ම විදේශ ප්‍රදාන ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇති බහුපාර්ශ්වීය මූල්‍ය ආයතනය වනුයේ.

- (1) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවයි.
- (2) ප්‍රතිසංස්කරණය හා සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර බැංකුවයි.
- (3) අන්තර්ජාතික සංවර්ධන සංගමයයි.
- (4) විනයේ එක්ම්‍ය (EXIM) බැංකුවයි.
- (5) ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය සඳහා වන ඕපොක් (OPEC) අරමුදලයි.

40. පහත සඳහන් වගුව පරික්ෂා කරන්න.

වර්ෂය	අපනයන මීල දරුණුය	වෙළඳ අනුපාත දරුණුය
1	100	100
2	90	80
3	80	60

ඉහත විග්‍රහ ආකෘතියන් එලුමිය හැකි නිගමනයක් වනුයේ අදාළ කාල පරිවිෂේෂය තුළ,

- (1) අපනයන මිල ඉහළ යම් පැවැති බව ය.
- (2) ආනයන මිල ඉහළ යම් පැවැති බව ය.
- (3) අපනයන හා ආනයන මිල දෙවරශය ම පහළ වැටෙමින් පැවැති බව ය.
- (4) වෙළඳ අනුපාතය යහපත් වූ බව ය.
- (5) සමාන අපනයන ප්‍රමාණයකට මිල දී ගත හැකි වූ ආනයන ප්‍රමාණය වැඩි වූ බව ය.

41. කිසියම් රටක ගෙවුම් ගේෂයට අදාළ ඇතැම් දත්ත පහත දැක් වේ.

අයිතමය	වටිනාකම (රු. ඩිලියන)
දාජ්‍ය වෙළඳ ගිණුමේ හිගය	40
සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය	20
විදේශ වෙතින් ලැබුණු ඉද්ධ පොදුගලික වර්තන සංඛ්‍යාම	8
පිටතට ගළා ගිය පොලිය, ලාභ හා ලාභාංශවල ඉද්ධ අගය	10
පෙරට නේවාසිකයන් විදේශවල කරනු ලැබූ සාපුරු ආයෝජන	12

මෙම රටේ වර්තන ගිණුමේ ගේෂය කොපමණ ද?

- (1) රුපියල් ඩිලියන 34 ක හිගයකි.
- (2) රුපියල් ඩිලියන 20 ක හිගයකි.
- (3) රුපියල් ඩිලියන 20 ක අතිරික්තයකි.
- (4) රුපියල් ඩිලියන 22 ක හිගයකි.

42. ඇමෙරිකානු බොලරයට සාපේක්ෂ ව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි වටිනාකම රුපියල් 112 ක සිට රුපියල් 108 ක් දක්වා වෙනස් වේ. පහත දැක්වෙන කෙබඳ ප්‍රකාශයක් මෙම තොරතුරු සමග අනුකූල වේ ද?

- (1) ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට කරනු ලබන අපනයනවල මිල අඩු වනු ඇත.
- (2) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයන් ගෙන්වනු ලබන ආනයන පෙරට වඩා මිල අධික වනු ඇත.
- (3) එක්සත් ජනපද බොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල ක්ෂය වී තිබේ.
- (4) ශ්‍රී ලංකා රුපියලට සාපේක්ෂව ඇමෙරිකානු බොලරයේ අගය ඉහළ ගොස් තිබේ.
- (5) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට යන ශ්‍රී ලංකික සංවාරකයන්ට පෙරට වඩා වාසිදායක තත්ත්වයක් ඇති වේ.

43. ගෝලීයකරණ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන ගාමක බලවේග වනුයේ,

- (1) තාක්ෂණයේ වර්ධනය හා නිර්බාධකරණ ප්‍රතිපත්ති වේ.
- (2) දුවිපාර්ශ්වීය වෙළඳ ගිවිසුම් සහ ලෝක වෙළඳ සංවිධානය (WTO) වේ.
- (3) සංඛ්‍යාංක විෂ්ලේෂණය (digital revolution) හා අන්තර්ජාලය වේ.
- (4) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය විශේෂ නැංශය විශ්‍රේෂණය වීම හා සාපුරු විදේශ ආයෝජන වේ.
- (5) නැවු ගාස්තු පහළ වැටීම හා සංවර්ධන රටවල් ක්‍රියාත්මක කරන ආරක්ෂණවාදී ප්‍රතිපත්ති වේ.

44. ආර්ථික වෘත්තිය හටගනුයේ,

- (1) සමාභාර ඉල්ලුම වැඩි වූ විට ය.
- (2) උද්ධමන අනුපාතිකය ඉහළ ගිය විට ය.
- (3) බැවුප් අනුපාතික ඉහළ ගිය විට ය.
- (4) සේවා නිශ්පාදනය වැඩි වූ විට ය.
- (5) නිෂ්පාදන ධාරිතාව වැඩි වූ විට ය.

45. ගුම එලදායිතාව ඉහළ නැංවීමේ ලා බොහෝ සෞදින් බැලපැළ හැකි කාරණය වනුයේ,

- (1) ගුම සැපයුමෙහි වැඩි විම ය.
- (2) ගුම විහැංනය අඩු විම ය.
- (3) විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යනය අඩු විම ය.
- (4) නිෂ්පාදනයේ ලා ප්‍රාගුන - සූක්ෂම ක්‍රම හාවත කිරීම ය.
- (5) හාන්ඩ ප්‍රාගුණ්‍යනයයි.

46. සමාජයේ දුප්පත් ම 10% වෙතින් ධනවත් ම 10% කරා ආදායම් ප්‍රතිච්චාජ්‍යක් සිදු වීම නිසා ලෝරේන්ස් වකුය (Lorenz Curve),
- (1) 45° රේඛාවට ආසන්න වන අතර, ඒනි සංගුණකය ඉහළ නගී.
 - (2) 45° රේඛාවට ආසන්න වන අතර, ඒනි සංගුණකය පහළ වැවේ.
 - (3) 45° රේඛාව වෙතින් දුරස් වන අතර, ඒනි සංගුණකය ඉහළ නගී.
 - (4) 45° රේඛාව වෙතින් දුරස් වන අතර, ඒනි සංගුණකය පහළ බසී.
 - (5) 45° රේඛාව මත පතිත වන අතර, ඒනි සංගුණකය ගුනා අගයක් ගතී.
47. විරකියා අනුපාතිකය යනු, සේවා වියුක්ත ජනගහනයේ ප්‍රමාණය,
- (1) වැඩ කළ හැකි වයසේ ජනගහනයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම ය.
 - (2) ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම ය.
 - (3) ජනගහනයෙන් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව අඩු කළ විට ඉතිරි වන ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම ය.
 - (4) සේවා නියුක්ත ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම ය.
 - (5) සේවා නියුක්ත හා රැකියාවක් අපේක්ෂාවෙන් සිටින ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම ය.
48. බහුමානීය දිරිනා ද්‍රාශකය (multi-dimensional poverty index) පදනම් කර ගෙන ඇති ප්‍රධාන විහිනතා (deprivations) තුන වනුයේ,
- (1) සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය සහ ඒවන තත්ත්වයයි.
 - (2) ආදායම, පෝෂණය හා ආයු අපේක්ෂාවයි.
 - (3) සනීපාරක්ෂාව, ලමා මර්ත්‍යතාව හා පෝෂණයයි.
 - (4) සාක්ෂරතාව, පානීය ජලය සහ පාසල් ගිය වසර සංඛ්‍යාවයි.
 - (5) සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය හා වත්කම් ප්‍රමාණයයි.
49. "මහින්ද එන්තන - සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති රාමුව" යටතේ 2016 වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රති ශිර්ෂ ආදායම දෙගුණ කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම ඉලක්කය අන් කර ගැනීම සඳහා අපේක්ෂා කරනු ලබන ආයෝජන මට්ටම කොපමණ වේ ද?
(1) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 8 - 10%	(2) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 24 - 28 %
(3) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 33 - 35%	(4) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 38 - 40%
(5) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 40%	
50. ශ්‍රී ලංකාවේ නිල ජාතික දිරිනා රේඛාව (National official poverty line) සඳහා පදනම් කර ගනුයේ,
- (1) මාසික ප්‍රති ශිර්ෂ ආහාර වියදම ය.
 - (2) දිනකට ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද බොලර් 1.25 ක ඉපැයුම් ප්‍රමාණයයි.
 - (3) දෙනික මධ්‍යන ප්‍රති ශිර්ෂ කැලරි අවශ්‍යතාවයි.
 - (4) කුටුම්බයක මාසික ආහාර තොවන වියදම් ප්‍රමාණයයි.
 - (5) මාසික ප්‍රති ශිර්ෂ ආහාර හා ආහාර තොවන පරිහෝජන වියදමේ මූල්‍ය අගයයි.

*** ***

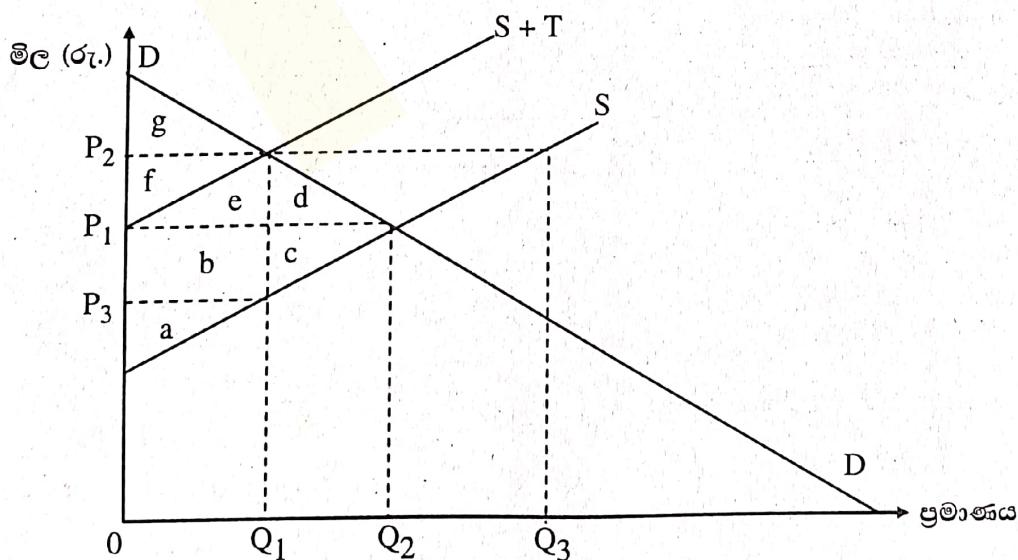
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2011 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2011
ආර්ථික විද්‍යාව II / පැය තුනකි
Economics II / Three hours

පෙදෙස් :

- * "අ" උප කොටසෙන් අවම වශයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද "ආ" උප කොටසෙන් අවම වශයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද තෝරා ගෙන ප්‍රශ්න පහකට පමණක් පිළිබුරු සපයන්න.

"අ" උප කොටස
(මෙම කොටසෙන් අවම වශයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

01. (i) විනෑම ආර්ථික පද්ධතියක් විසින් විසඳා ගත යුතු මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න තුන කවරේ ද? (ලක්ෂණ 03)
 - (ii) කවර හා සේවා හා සේවා නිෂ්පාදනය කළ යුතු වේ ද යන ප්‍රශ්නය, විවිධ ආර්ථික පද්ධති විසින් විසඳා ගනු ලබන්නේ කෙසේ ද? (ලක්ෂණ 04)
 - (iii) වෙළෙදපොල ආර්ථිකයක මිල ගණන් විසින් ඉටු කරනු ලබන ප්‍රධාන කාර්යයන් තුන කවරේ ද? (ලක්ෂණ 03)
 - (iv) "වැඩිහිටි ආච්ඡලීක පිරිවැය නීතිය" යන්නෙන් කවරක් අදහස් වේ ද? මෙම නීතියට තුළු දෙන හේතු ඔබ පැහැදිලි කරන්නේ කෙසේ ද? (ලක්ෂණ 06)
 - (v) "තීව හා සේවයක්" (a bad), "හා සේවයක්" (a good), "ආර්ථික හා සේවයක්" (an economic good) සහ "ආර්ථික නො වන හා සේවයක්" (a free good) යනාදිය අතර වෙනස්කම් පෙන්වා දෙන්න. (ලක්ෂණ 04)
02. (i) හා සේවයක් සඳහා වන පාරිභෝගික ඉල්ලුම නිර්ණය කෙරෙන ප්‍රධාන සාධක තම් කරන්න. (ලක්ෂණ 04)
 - (ii) "සාමාන්‍ය හා සේවය" (normal good), "බාල හා සේවය" (inferior good) සහ "ගිගන් හා සේවය" (Giffen good) යන සංකල්ප අතර වෙනස්කම් පෙන්වන්න. (ලක්ෂණ 03)
 - (iii) "පරිගණක සඳහා ඉල්ලුම වැඩි වෙමින් තිබිය දී වූව ද, පරිගණක මිල ගණන් අඛණ්ඩ ව පහළ වැවෙමින් පවතී." යෝග්‍ය රුප සටහනක් යොදා ගනිමින් මෙම තත්ත්වය පැහැදිලි කරන්න. (ලක්ෂණ 05)
 - (iv) පහත දක්වෙන රුප සටහනෙහි, DD මගින් වෙළෙදපොල ඉල්ලුම් වක්‍යයන්, S සහ S + T මගින් ආණ්ඩුව විසින් විශේෂීත නිෂ්පාදන බද්දක් පැනවීමට පෙර සහ පැනවූ පසුව අදාළ වන වෙළෙදපොල සැපයුම් වක්‍යන් පිළිවෙළින් නිරුපණය කෙරේ.

(අ) බද්ද පැනවීමට පෙර පැවැති සමතුලිත වෙළඳපොල මිල යටතේ, ප්‍රස්ථාරයේ කවර ප්‍රදේශයක් පාරිභෝගික අතිරික්තය නියෝජනය කරන්නේ ද? කවර ප්‍රදේශයක් නිෂ්පාදක අතිරික්තය නියෝජනය කරන්නේ ද?

(ලකුණු 02)

(ආ) නිෂ්පාදකයන් මත බද්ද පැන වූ පසු ව, පාරිභෝගික හා නිෂ්පාදක අතිරික්ත දක්වන්නේ ප්‍රස්ථාරයේ කවර කොටස්වලින් ද?

(ලකුණු 02)

(ඇ) බද්ද නිසා අතිම් වූ ගුහසාධනය (පරිවාරක පිරිවැය - deadweight loss) ප්‍රස්ථාරයේ කවර ප්‍රදේශයකින් දක් වේ ද?

(ලකුණු 02)

(ඇ) බද්ද මගින් ආණ්ඩුව එකතු කර ගනු ලැබූ අයහාරය ප්‍රස්ථාරයේ පෙන්නුම් කරනුයේ කවර ප්‍රදේශයකින් ද?

(ලකුණු 02)

03. (i) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී කෙටි කාලය හා දිගු කාලය අතර වෙනස දක්වන්න.

(ලකුණු 02)

(ii) "හිතවන එල නීතිය" පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 02)

(iii) සුජ්‍ය පිරිවැය සහ ආරෝපිත පිරිවැය අතර වෙනස උදාහරණ දක්වමින් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 04)

(iv) පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම් යනු කවරේ ද? ඒවා හට ගන්නේ කෙසේ ද?

(ලකුණු 06)

(v) වෙළඳපොල ව්‍යුහයන්ගේ ස්වරුප හතර කවරේ ද? ඉන් එක් වෙළඳපොල ව්‍යුහයක කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 06)

04. (i) ආදායම් ප්‍රවේශය මස්සේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී, ඒ සඳහා ඇතුළත් කෙරෙන ආදායම් වර්ග කවරේ ද?

(ලකුණු 05)

(ii) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී, ද්විගණන දේශය පැන තහින්නේ කෙසේ ද? එම දේශය නිවැරදි කළ හැකිකේ කෙසේ ද? උදාහරණයක් සපයමින් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 05)

(iii) එක්තරා කළේපිත විවෘත ආර්ථිකයක ජාතික ආදායම් ගිණුම්වලට අදාළ තොරතුරු පහත දක් වේ. තවද මෙම ආර්ථිකයෙහි සියලුම ම බඳු, සුජ්‍ය බදුවලින් පමණක් සමන්විත වන බවත්, සහනාධාර නොමැති බවත් සලකන්න.

අයිතමය	වටිනාකම (රු. මිලියන)
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (වර්තන මිල යටතේ)	6 000
දළ ආයෝජනය	800
ශුද්ධ ආයෝජනය	200
පෙළුද්ගලික පරිභෝජනය	4 000
ආණ්ඩුවෙම් මිල දී ගැනීම	1 100
ආණ්ඩුවෙම් අයවැය අතිරික්තය	30

පහත සඳහන් දී ගණනය කරන්න.

(අ) ගුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදිතය

(ආ) ගුද්ධ අපනයන

(ඇ) ගුද්ධ බදු (බදු - සංකාම)

(ඇ) වැය කළ හැකි පෙළුද්ගලික ආදායම

(ඉ) පෙළුද්ගලික ඉතුරුම්

(ලකුණු 05)

(iv) කිසියම් රටකට ජාතික ගිණුම් දත්ත සැකසීමේ ප්‍රයෝගන කවරේදී පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 05)

05. (i) විවෘත ආර්ථිකයක සමාඟන වියදමෙහි සංරචක කවරේ ද? ඒ එක් එක් සංරචකය නිර්වචනය කරන්න.(ලකුණු 06)

(ii) ඉතුරුම් ශ්‍රීතය සහ පරිභෝජන ශ්‍රීතය අතර පවතින සම්බන්ධය කුමක් ද?

(ලකුණු 02)

(iii) ආණ්ඩුවෙම් ආර්ථික කටයුතු නොමැති ආවෘත ආර්ථික කුමයක පරිභෝජන ශ්‍රීතය, $C = 100 + 0.8 Y$, ලෙසන් ආයෝජනය $I = 50$ ක් ලෙසන් සලකන්න.

(අ) මෙම ආර්ථිකයේ සමතුලිත ආදායම් කොපමෙන් ද?

(ලකුණු 02)

(ආ) සමතුලිත අවස්ථාවේ දී ආර්ථිකයේ ඉතුරුම් මට්ටම කොපමෙන් ද?

(ලකුණු 02)

- (ඇ) සමාජාර ඉල්ලුම තො වෙනස් ව තිබිය දී ම, කිසියම හේතුවක් නිසා ආර්ථිකයේ නිමැවුම මට්ටම (ආදායම) 800 ක් වූව හොත්, අන්තේක්සිත තොග සමුව්වනය කොපමණ වේ ද? (ලකුණු 02)
- (ඇ) ආයෝජනය (I) 100 දක්වා වැඩි වූවහොත්, සමතුලිත ආදායම මට්ටම කෙරෙහි ඇති වන බලපෑම කවරේ ද? (ලකුණු 02)
- (ඉ) (අ) සහ (ඇ) යන අවස්ථා දෙකේ දී දක්නට ලැබෙන සමතුලිත තත්ත්වයන් රුප සටහනක් මගින් පෙන්වන්න. (ලකුණු 04)

"ආ" උප කොටස

(මෙම කොටසෙන් ද අවම වශයෙන් පූජන දෙකක් තෝරා ගන්න.)

06. (i) 'ව්‍යවමනා පිළිබඳ ද්වික සම්පාතයක්' යන්නෙන් කටරක් අදහස් වේ ද? (ලකුණු 03)
- (ii) ගෙයපත්, මුදල් ලෙස තො සැලකෙන්නේ ඇයිඩියි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 03)
- (iii) මුදල් මැවීම සඳහා බැංකු පද්ධතියකට තිබිය යුතු මුවික කොන්දේසි තුන කවරේ ද? (ලකුණු 03)
- (iv) මහ බැංකුව මූල්‍ය තැයැවිකාර ආයතනයකින් Rු. 100 000 පිළිණ පතක් මිල දී ගන්නා බවත්, ඒ සඳහා තැයැවිකාර ආයතනයට ගෙවනු ලබන මුදල්, බැංකු පද්ධතිය තුළ ඇති එක් වාණිජ බැංකුවක තැන්පත් කරනු ලබන බවත්, සලකන්න.
- (අ) මෙම ගනුදෙනුව මුදල් සැපයුම කෙරෙහි ඇති කරන බලපෑම කුමක් ද? (ලකුණු 02)
- (ආ) සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය 20% ක් වේ නම්, ඉහත කි තැන්පතුව නිසා ආදාළ වාණිජ බැංකුවට උපරිම වශයෙන් අතිරේක ගෙය කොපමණ ලබා දිය හැකි වේ ද? (ලකුණු 02)
- (ඇ) සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය 20% ක් වේ නම්, මහ බැංකුවේ ඉහත ක්‍රියාව කරනාකොට, සමස්ත බැංකු පද්ධතියට උපරිම වශයෙන් වැඩි කළ හැකි තැන්පතු ප්‍රමාණය කොපමණ වේ ද? (ලකුණු 02)
- (ඇ) එබඳ තැන්පතු ප්‍රසාරණයක් සිදු වෙනැදි ඔබ අපේක්ෂා කරන්නේ ද? පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 02)
- (v) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සහ දිලිඳුකම තුරන් කිරීම යන අරමුණු සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ගෙය දීමේ වැඩ සටහන් තුනක් නම් කරන්න.
07. (i) ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන ආර්ථික කාර්යයන් කවරේ ද? (ලකුණු 04)
- (ii) "ගුද්ධ පොදු භාණ්ඩයක්" යන්නෙන් කටරක් අදහස් වේ ද? (ලකුණු 02)
- (iii) පහත දැක්වෙන බාහිරතාවන්ට උදාහරණය බැඳින් සපයන්න.
- (අ) නිෂ්පාදනයේ සාන් බාහිරතා
- (ආ) නිෂ්පාදනයේ දන බාහිරතා
- (ඇ) පරිශෝජනයේ සාන් බාහිරතා
- (ඇ) පරිශෝජනයේ දන බාහිරතා (ලකුණු 04)
- (iv) වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ බදු අයභාරයෙහි ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර කවරේ ද? (ලකුණු 05)
- (v) "ආණ්ඩුවේ වර්තන වියදමින් 17% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් යොමු වන්නේ කුටුම්බ සඳහා ලබා දෙන සංක්‍රාම ගෙවීම වෙනුවෙනි." මෙම වියදම් ගණයට ඇතුළත් ප්‍රධාන සංක්‍රාම ගෙවීම පහක් නම් කරන්න. (ලකුණු 05)
08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අපනයන හා ආනයන අයිතමයන් හතර බැඳින් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 04)
- (ii) වෙළඳ බාධක ඇති කිරීමට පක්ෂ ව බොහෝ විට ඉදිරිපත් කෙරෙන තර෕ක පහක් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 05)
- (iii) "නාමික ආරක්ෂණ අනුපාතිකය" සහ "සව්‍ය ආරක්ෂණ අනුපාතිකය" අතර වෙනස පෙන්නුම් කරන්න. (ලකුණු 05)
- (iv) නම්‍ය, ස්ථාවර සහ පාලිත නම්‍ය යන විනිමය අනුපාතික තුම අතර වෙනස දක්වන්න. (ලකුණු 06)

09. (i) "සර්ව සහභාගිත්ව ආර්ථික වෘත්තිය" (inclusive economic growth) යන්නෙන් කවරක් අදහස් කෙරේ ද? (ලකුණු 04)
- (ii) ආර්ථික වෘත්තිය සහ තිරසාර සංවර්ධනය එකිනෙක ගැටෙන සූල් වේ ද? සාකච්ඡා කරන්න. (ලකුණු 04)
- (iii) ආර්ථික වෘත්ති අනුපාතිකය ඉහළ තැබීම කෙරෙහි ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්තිවලට බලපෑ හැකිකේ කවර ආකාරයන්ගෙන් ද? (ලකුණු 04)
- (iv) සංවර්ධනය පිළිබඳ දැරුණකයක් වගයෙන් ප්‍රති ශීර්ෂ ආදායම මට්ටමට වඩා මානව සංවර්ධන දැරුණකය සතුවුදායක වන්නේ ද? පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04)
- (v) ශ්‍රී ලංකාවේ මානව සංවර්ධන දැරුණකයේ මැති කාලීන උපනති පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 04)
10. (i) "2016 වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රති ශීර්ෂ ආදායම මට්ටම දෙශුණ කිරීමට මහින්ද වින්තන ඉදිරි දැක්ම වැඩ සටහන ඉලක්ක කොට තිබේ." මෙම අභිමතාර්ථය සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දෙන අභියෝග කවරේ ද? (ලකුණු 04)
- (ii) ශ්‍රී ලංකාවේ සාපු විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් (FDI) ගේ වර්තමාන තත්ත්වය කුමක් ද? (ලකුණු 04)
- (iii) ශ්‍රී ලංකාවට සාපු විදේශ ආයෝජන (FDI) වෙශවත් ලෙස ගලා ඒම වර්ධනය වීමට බාධා කෙරෙන සාධක කවරේ ද? (ලකුණු 04)
- (iv) මෙරට තුළින ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමේ උපාය මාර්ගයක් ලෙස ක්‍රියාවත න්‍යා ඇති "ගම තැගුම" වැඩ සටහනෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 04)
- (v) මැති කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ දරිද්‍රතා මට්ටමෙහි ජාතික හා ආංශික (sectoral) ප්‍රවණතා පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 04)

* * * * *

01.	⊗	②	③	④	⑤		26.	①	②	③	④	⊗
02.	①	⊗	③	④	⑤		27.	①	②	③	⊗	⑤
03.	①	②	③	④	⊗		28.	①	②	③	⊗	⑤
04.	①	②	③	④	⊗		29.	①	②	③	④	⊗
05.	⊗	②	③	④	⑤		30.	①	②	⊗	④	⑤
06.	①	②	⊗	④	⑤		31.	⊗	②	③	④	⑤
07.	⊗	②	③	④	⑤		32.	⊗	②	③	④	⑤
08.	①	②	③	④	⊗		33.	①	⊗	③	④	⑤
09.	⊗	②	③	④	⑤		34.	①	②	③	⊗	⑤
10.	①	②	⊗	④	⑤		35.	①	②	⊗	④	⑤
11.	①	②	⊗	④	⑤		36.	①	②	③	⊗	⑤
12.	①	⊗	③	④	⑤		37.	①	⊗	③	④	⑤
13.	⊗	②	③	④	⑤		38.	⊗	②	③	④	⑤
14.	①	②	③	⊗	⑤		39.	⊗	②	③	④	⑤
15.	①	②	③	④	⊗		40.	①	⊗	③	④	⑤
16.	①	②	③	④	⊗		41.	①	②	③	⊗	⑤
17.	①	②	⊗	④	⑤		42.	①	②	③	④	⊗
18.	①	②	③	④	⊗		43.	⊗	②	③	④	⑤
19.	①	⊗	③	④	⑤		44.	①	②	③	④	⊗
20.	①	②	⊗	④	⑤		45.	①	②	③	⊗	⑤
21.	①	⊗	③	④	⑤		46.	①	②	⊗	④	⑤
22.	①	②	⊗	④	⑤		47.	①	②	③	④	⊗
23.	①	②	③	④	⊗		48.	⊗	②	③	④	⑤
24.	①	②	⊗	④	⑤		49.	①	②	⊗	④	⑤
25.	①	②	③	⊗	⑤		50.	①	②	③	④	⊗

*** ***

"අ" උප කොටස

01. (i) විනැම ආර්ථික පද්ධතියක් විසින් විසඳා ගත යුතු මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න තුන වන්නේ,
(ඇ) ක්වර හාණ්ඩ කොතරම් ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද? (කුමක් නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද?)
(ඇ) කෙසේ නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද?
(ඇ) කා සඳහා හාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද?
- (ii) * කවර හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කළ යුතු වේ ද? යන ප්‍රශ්නය වෙළඳපෙළ ආර්ථිකයක විසඳුනුයේ මිල යන්ත්‍රණය මගිනි. නිෂ්පාදනය කිරීමෙන් වැඩි ලාභයක් උපයාගත හැක්කේ කවර හාණ්ඩවලින් ද යන්න මිල සංයු මගින් නිෂ්පාදකයේ දන ගනිති. තමන් වැය කරන මුදලට ලැබෙන හොඳ ම වටිනාකම සහිත හාණ්ඩ කවරේ ද යන්න පාරිභෝගිකයා දන ගන්නේ මිල සංයු මගිනි.
* කවර හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කළ යුතු වේ ද? යන ප්‍රශ්නය විධානගත / සැලසුම්ගත ආර්ථිකයක විසඳුනුයේ මධ්‍යගත අධිකාරියක් විසින් ගනු ලබන තීරණයන් මත ය.
* කවර හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කළ යුතු වේ ද යන ප්‍රශ්නය මිගු ආර්ථික පද්ධතියක විසඳුනුයේ මිල යන්ත්‍රණය සහ ආණ්ඩුවේ විධාන සහ නියෝග යන යන්ත්‍රණයන් දෙකෙහි ම ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසිනි.
* සාම්ප්‍රදායික ආර්ථික පද්ධතියක මෙම ප්‍රශ්නය විසඳා ගනු ලබන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන් සම්ප්‍රදායන් සහ සිරින් විරින් අනුව ය. අනීතයේ කරගෙන ආ දේ, වර්තමානයේ දීත් එපරිදීදෙන් ම නැවත කිරීමක් මෙවැනි සමාජවල දක්නට ලැබේ.
- (iii) වෙළඳපෙළ ආර්ථිකයක මිල යන්ත්‍රණය මගින් ප්‍රධාන කාර්යයන් තුනක් ඉටු කරනු ලැබේ. එනම්,
(ඇ) සංයු සැපයීමේ කාර්යය
එනම් වෙළඳපෙළ තුළ කටයුතු කරන ආර්ථික ඒකකයන් මත පාරිභෝගිකයන්ට හා නිෂ්පාදකයන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා අදාළ තොරතුරු මිල සංයු මස්සේ ලබා දෙයි.
(ඇ) සානුබල සැපයීමේ කාර්යය
එනම් සැපයුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් විසින් මිල සංයු කෙරෙහි කාර්යක්ෂම ලෙස ප්‍රතිචාර දක්වීමට අවශ්‍ය කෙරෙන සානුබල ලබාදීම්.
(ඇ) සලාකන කාර්යය
එනම් හිග සම්පත් විකල්ප හාවත අතර බෙදා වෙන්කොට දීම හෙවත් සලාක කොට ලබාදීමයි.
- (iv) "වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය නීතිය" යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුරුයක් මත, එක් හාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය සමාන ඒකකවලින් කුමයෙන් වැඩි කරන විට, ඒ වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන අනෙක් හාණ්ඩයේ ප්‍රමාණය හෙවත් ආවස්ථික පිරිවැය කුමයෙන් ඉහළ නැහින බවයි.
එනම් මෙම වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය නීතියෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ, සම්පත් පුරුණ ලෙස උපයෝගනය කර ඇති විටෙක කිසියම් හාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමේදී එහි ආවස්ථික පිරිවැය හෙවත් එම හාණ්ඩය වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන අනෙක් හාණ්ඩයේ නිෂ්පාදනය කුමයෙන් ඉහළ නැහින බවයි.
වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය නීතියට බලපාන සාධක තුනකි. එනම්,
* නිෂ්පාදන සම්පත් සමඟාතිය නොවීම.
එම නිසා එක් සාධකයක් වෙනුවෙන් වෙනත් සාධකයක් පුරුණ ආදේශකයක් ලෙස යොදා ගැනීමට නොහැකි වේ.
* විවිධ හාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා විවිධ තාක්ෂණ ක්‍රම යොදා ගැනීම.
මෙහි දී විවිධ හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමේදී යොදා ගනු ලබන නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප වෙනස් වේ.
* කිසියම් හාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වධාත් යෝග්‍ය සාධකයක්, වෙනත් හාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කිරීමේහි දී එතරම් යෝග්‍ය නොවීම.
(v) * නීති හාණ්ඩයක් යනු සාන තාක්ෂණක් හෙවත් අනුපයෝගිතාවක් ලබාදෙන දේ ය.
නිදුස් - කැලු කෘෂිකාල, අපිරිසිදු වාතය, පරිසර දූෂණය. එනම් ඉනු මිලක දී සාන ඉල්ලුමක් සහිත හාණ්ඩ නීති හාණ්ඩ ලෙස දක් වේ.

- * හාණ්ඩයක් යනු දත් තාප්තියක් නොවන් උපයෝගීතාවක් ලබාදන යිනැම දෙයකි.
නිදසුන් - පැනක්, පැන්සලක්, බත් පිශානක්
 - * ආර්ථික හාණ්ඩයක් යනු සැපයුමෙහි හිගකමක් දක්නට ලැබෙන හාණ්ඩ ආර්ථික හාණ්ඩ වේ. එනම් නිෂ්පාදනයේ දී ආච්ස්ටික පිරිවැයක් හට ගන්නා හාණ්ඩ ආර්ථික හාණ්ඩ වේ.
 - * ආර්ථික නොවන හාණ්ඩයක් යනු ඉහා මිලක දී අසිමිත සැපයුමක් පහිත හාණ්ඩ ආර්ථික නොවන හාණ්ඩ වේ. එනම් ආච්ස්ටික පිරිවැයකින් තොරව අසිමිත ප්‍රමාණයක් පරිහැඡනය කළ හැකි හාණ්ඩ ආර්ථික නොවන හාණ්ඩ වේ.
- නිදසුන් - හිරු එළිය, වර්ෂා ජලය

02. (i) හාණ්ඩයක් සඳහා වන පාරිහැශික ඉල්ලුම තිරුණය කෙරෙන ප්‍රධාන සාධක

- * සලකා බලන හාණ්ඩයේ මිල - (P)
- * සම්බන්ධිත හාණ්ඩවල මිල - එනම් ආදේශක හෝ අනුපූරක හාණ්ඩවල මිල ගණන් - (Pn)
- * පාරිහැශික ආදායම - (Y)
- * පාරිහැශික අහිරුවිය - (T)
- * අනාගත අපේක්ෂාවන් - (EX)
- * ගැනුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව - (N)
- * වෙනත් සාධක - (O) (සමාජ, දේශපාලන සහ පාරිපරික කරුණු)

(ii) සාමාන්‍ය හාණ්ඩය

පාරිහැශික ආදායම සහ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝධ සම්බන්ධතාවක් පෙන්වුම් කරන හාණ්ඩය සාමාන්‍ය හාණ්ඩයකි. එනම් ආදායම වැඩිවන විට ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය ද වැඩිවන සහ ආදායම අඩුවන විට, ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අඩුවන හාණ්ඩ සාමාන්‍ය හාණ්ඩ වේ. මෙහි දී ආදායම් ඉල්ලුම් තම්බනාව දත් අයක් ගනී.

බාල හාණ්ඩ

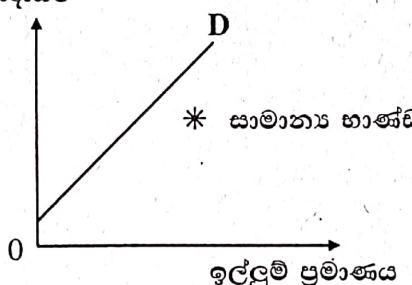
ආදායම වැඩිවන විට ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අඩුවන සහ ආදායම අඩුවන විට ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය වැඩිවන හාණ්ඩ බාල හාණ්ඩ වේ. එනම් ආදායම සහ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝධ සම්බන්ධයක් දක්නට ලැබෙන හාණ්ඩ බාල හාණ්ඩ වේ.

ගිණන් හාණ්ඩ

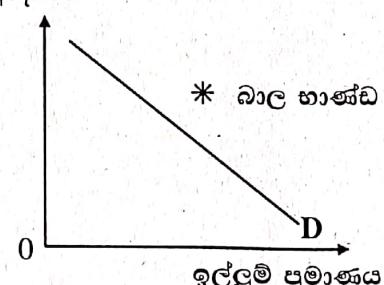
මිල වැඩිවන විට ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය ද වැඩිවන සහ, මිල අඩුවන විට ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය ද අඩුවන හාණ්ඩ ගිණන් හාණ්ඩ වේ. එනම් සලකා බලනු ලබන හාණ්ඩයේ මිල හා ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අතර අනුලෝධ සම්බන්ධතාවක් පෙන්වුම් කරනු ලබන හාණ්ඩ ගිණන් හාණ්ඩ වේ.

මෙහි දී කිසියම් හාණ්ඩයක මිල වෙනස්වීම නිසා හට ගන්නා ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය අභිජනා යාමට තරම්, මිල වෙනස්වීම නිසා හට ගන්නා සංණ ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය ප්‍රබල වන්නේ නම්, එය ගිණන් හාණ්ඩයක් වේ. මෙම හාණ්ඩ පහත සඳහන් රුප සටහන් මගින් පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි වේ.

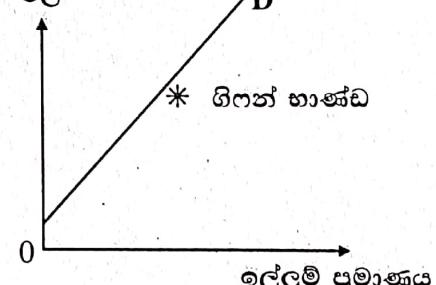
ආදායම

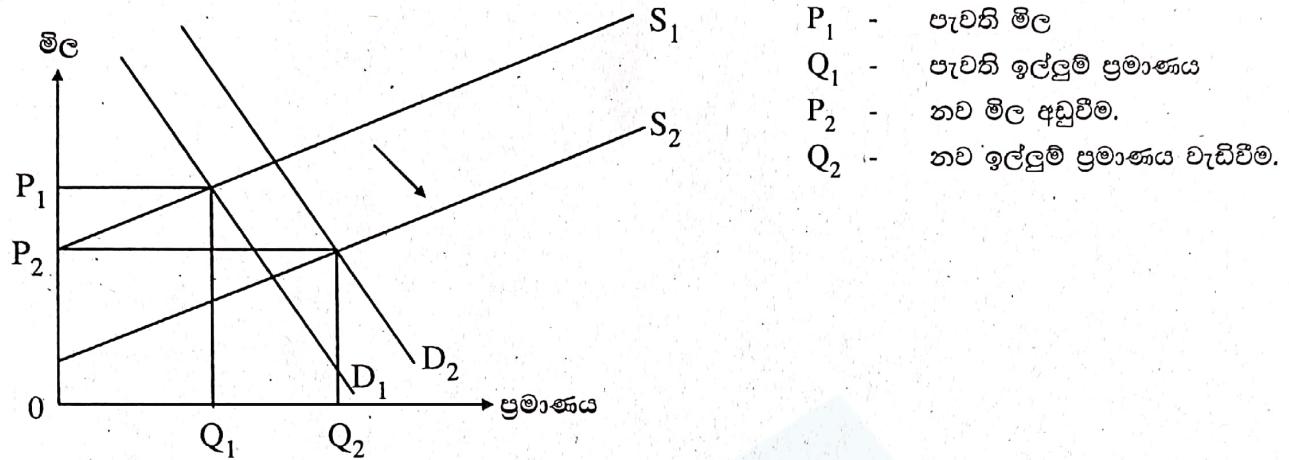
ආදායම

මිල

(iii) පරිගණක සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවෙතින් තිබිය දී වුවද, පරිගණක මිල අඛණ්ඩව පහළ වැටෙන්නේ, පරිගණක සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවන වේගයට වඩා වැඩි වේගයකින් පරිගණක සැපයුම වැඩිවන බැවිති. මෙම තත්ත්වය අපට පහත සඳහන් රුප සටහන මගින් පැහැදිලි කරගත හැකි වේ.

මෙම ප්‍රස්ථාරයට අනුව පරිගණක සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවීම D_2 වකුය මගින් දක්වා ඇත. පරිගණක සැපයුම, ඉල්ලුම වැඩිවන වේගයට වඩා වැඩි වේගයකින් සැපයුම වැඩිවීම S_2 වකුය මගින් දක්වා ඇත. එහි දී පරිගණක මිල අඛණ්ඩව P_2 මගින් දක්වා ඇත.

(iv) (අ) අදාළ රුප සටහන අනුව,

- බද්දට පෙර පාරිභෝගික අතිරික්තය : $d + e + f + g$
- බද්දට පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය : $a + b + c$
- (ආ) - බද්දට පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය : g
- බද්දට පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය : a
- (ඇ) - බද්ද නිසා අහිමි වූ ගුහ සාධනය : $c + d$
- (ඇ) - බද්ද මගින් ආණ්ඩුව එකතු කර ගනු ලැබූ අයහාරය වන්නේ : $b + e + f$

03. (i) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී කෙටි කාලය හා දිගු කාලය අතර පැහැදිලි වෙනසක් දක්නට ලැබේ.

- * නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන ඇතැම් යෙදවුම් අවම වශයෙන් එක් සාධකයක් හෝ වෙනසක් නොහැකි කාල පරිච්ඡේදය කෙටි කාලය වේ.
- * කිසියම් නිෂ්පාදන ආයතනයක්, ස්ථාවර යෙදවුම් සහ විවල්‍ය යෙදවුම් සහිතව නිෂ්පාදනයෙහි යෙදී සිටින කාල පරිච්ඡේදය කෙටි කාලය වේ.
- * ආයතනය නිෂ්පාදන තීරණ ගනු ලබන්නේ කෙටි කාලය තුළ දී ය.
- * නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට අදාළ සියලු ම යෙදවුම් වෙනස් කිරීමට ප්‍රමාණවත් කාලය දිගු කාලය වේ. මෙහිදී සියලු ම සාධක විවල්‍ය සාධක ලෙස දැක්වේ.
- * නිෂ්පාදන ආයතනයක සියලු ම යෙදවුම්, විවල්‍ය යෙදවුම් ලෙස ක්‍රියා කරන කාල පරිච්ඡේදය දිගු කාලය වේ.
- * ආයතනය සැලසුම් තීරණ ගනු ලබන්නේ දිගු කාලය තුළ දී ය.

(ii) සිනවන එල තත්ත්වය ලෙස හැඳින්වෙන්නේ,

නිෂ්පාදන ආයතනයක් කෙටි කාලයේ දී ස්ථාවර යෙදවුම් සමග මිගු කරමින් විවල්‍ය යෙදවුම් පමණක් වැඩි කරන විට, විවල්‍ය යෙදවුමේ ආන්තික සහ සාමාන්‍ය එලදාව එක්තරා අවස්ථාවකට පසුව පහළ යාමයි. මෙම තත්ත්වය පහත දැක්වෙන සටහන මගින් පැහැදිලි කර ගත හැකි ය.

යෙදවුම්	මුළු නිමැවුම්	ආච්චික නිමැවුම්	සාමාන්‍ය නිමැවුම්
0	0	-	-
1	10	10	10
2	26	16	13
3	39	13	13
4	48	9	12
5	55	7	11
6	60	5	10

(iii) සූප්‍ර පිරිවැය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා ආයතනය විසින් පිටතින් මිල දී ගත් යෙදවුම් සඳහා වැය කරන මුදල් ප්‍රමාණය සූප්‍ර පිරිවැය වේ. එනම් ආයතනය විසින් පිටතින් ලබාගත් නිෂ්පාදන සම්පත්වල ආච්චික පිරිවැය වේ.

නිදසුන් ලෙස - පිටතින් ලබාගත් ග්‍රෝය සඳහා කරනු ලබන වැටුප් ගෙවීම්, එලෙස ම වෙනත් ආයතනවලින් මිල දී ගත් අමුදව්‍ය, විදුලිය, ජලය, ඉන්ධන වැනි යෙදවුම් සඳහා කරනු ලබන ගෙවීම් වේ.

ආරෝපික පිරිවැය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන ආයතනය සතු නිෂ්පාදන සම්පත්වල ආච්චික පිරිවැය ආරෝපික පිරිවැය වේ.

නිදසුන් ලෙස - කිසියම් නිෂ්පාදන ආයතනයක් තමන්ගේ ම අරමුදල් ආයතනයේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනීම නිසා එම අරමුදල් හෝ ම විකල්ප භාවිතයකට යොමු කොට උපයා ගත හැකිව තිබූ පොලී ආදායම අනිමිවීම ආරෝපිත පිරිවැය වේ.

(iv) පරිමාණුකුල පිරිමැසුම් යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ, දිගු කාලයේ දී නිෂ්පාදන ආයතනයක් නිමැවුම් ප්‍රමාණය ප්‍රසාරණය කරන විට දිගු කාලීන සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැය පහළ වැරීම ය.

○ මෙම පරිමාණුකුල පිරිමැසුම් හට ගැනීමට හේතු අතර,

- * බාහිරතාව විශාල වීම නිසා හටගන්නා තාක්ෂණික පිරිමැසුම්
- * කළමනාකරණය ආස්ථිත පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්
- * අලෙවිකරණය හා සම්බන්ධ පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්
- * මූල්‍යමය පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්
- * අවදානම් දුරීම සම්බන්ධ පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්

මෙවැනි පරිමාණුකුල පිරිමැසුම් හටගනුයේ අභ්‍යන්තර පිරිමැසුම් සහ බාහිර පිරිමැසුම් නිසා ය.

අභ්‍යන්තර පිරිමැසුම් හටගනුයේ අදාළ නිෂ්පාදන ආයතනයෙහි පරිමාව ප්‍රසාරණය වීම නිසා ආයතනයේ දිගු කාලීන සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැය පහළ වැවීමෙනි.

බාහිර පරිමැසුම් හටගනුයේ එම කර්මාන්තය තුළ සිටින නිෂ්පාදන ආයතනවල හටගන්නා ප්‍රසාරණය නිසා ය.

(v) වෙළෙඳපොල ව්‍යුහයන්ගේ ස්වරුප

- * පුරුණ තරගය * ඒකාධිකාරය * ඒකාධිකාරී තරගය * කතිපයාධිකාරය

එක් එක් වෙළෙඳපොල ව්‍යුහයෙහි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ

පුරුණ තරගය

- * නිෂ්පාදනය සමඟාතිය වීම.
- * ගැනුම්කරුවන් හා විකුණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව විශාල වීම.
- * අබාධ පිවිසුම හා අබාධ පිට්‍රීම.
- * ගැනුම්කරුවන් හා විකුණුම්කරුවන්ට වෙළෙඳපොල තොරතුරු පුරුණ වශයෙන් හා පිරිවැයකින් තොරව ලබාගත හැකි වීම.
- * සාධක සංවලනාවට බාධා නොවීම.
- * ආයතනය මිල ගනුවකු වීම. එනම්, පැවරුණු මිලක් තිබීම.

- * දිගු කාලීන සමතුලිතයේ දී කර්මාන්තය තුළ සිටින සියලු ම ආයතන ප්‍රාමාණික ලාභ පමණක් ලැබේම.
- * ආයතනික ඉල්ලුම් වතුය පූර්ණ නමුව විම.

ඒකාධිකාරය

- * නිෂ්පාදනය පුවිශේෂ එකක් විම. එනම් කිවිටු ආදේශන නොතිබේම.
- * එක් සැපයුම්කරුවෙකු පමණක් සිටීම.
- * ප්‍රවේශයට බාධා පැවතීම.
- * වෙළෙදපොල තොරතුරු අපූර්ණ විම සහ පිරිවැයකින් තොරව ලබාගත නොහැකි විම.
- * ආයතනය පහළට බැවුම් වන ඉල්ලුම් වතුයකට මුහුණ දීම.

ඒකාධිකාරී තරගය

- * විකුණුම්කරුවන් සහ ගැනුම්කරුවන් විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටීම.
- * හාන්ධි ප්‍රශ්නය විම.
- * කර්මාන්තය තුළට ප්‍රවේශවීමට හෝ පිටවීමට බාධක නොතිබේම.
- * ආයතනය විසින් මූහුණදෙන ඉල්ලුම් වතුය වමේ සිට දකුණට පහළට බැවුම් විම.

කම්පාදාධිකාරය

- * සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව අතිශයින් ම සීමිත විම.
- * ප්‍රවේශයට දුඩී බාධා පැවතීම.
- * ආයතන අතර දුඩී අනෙක්නා රැඳියාවක් පැවතීම.
- * සමඟාතිය හෝ ප්‍රශ්නය වූ හෝ හාන්ධියක් විම.

04. (i) ආදායම් ප්‍රවේශය අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී, ඒ සඳහා පහත සඳහන් ආදායම් ඇතුළත් කෙරේ.
* සේවා නියුත්ති ආදායම්	* වැටුප් හා වෙනතන	* බයු කුලී ආදායම්
* ගුද්ධ පොලී	* සමාගම් ලාභ	* ස්වයං රැකියා හා වෘත්තිකයන්ගේ ආදායම්
		* එනම් මිශ්‍ර ආදායම් වේ.

- (ii) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී බහුගණන දේශ ඇතිවන්නේ, අතරමැදි හාන්ච්වල වටිනාකම් දී, අවසාන හාන්ච්වල-වටිනාකම් තුළ පිළිබඳ වන බැවින්, අතරමැදි හා අවසාන යන දෙවරුගයේ ම හාන්ධි එකට එකතු කරනු ලැබුවහාත්, එක ම වටිනාකම දෙවරක් ගණනය කිරීම නිසා ය.

මෙම බහුගණන දේශ / ද්වී ගණන දේශය නිවැරදි කිරීම සඳහා අනුගමනය කළ හැකි විකල්ප ක්‍රම දෙකක් තිබේ. එනම්,

1. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී අතරමැදි හාන්ධි සහ සේවා බැහැර කර, අවසාන හාන්ච්වල සහ සේවා පමණක් සැලකිල්ලට ගැනීම. නැතහාත්,
2. අතරමැදි හා අවසාන හාන්ධි වශයෙන් බෙදීමක් ඇති නොකොට, සියලු ම එලදායී නිෂ්පාදන ක්‍රියා ආශ්‍රිතව බිජිවන, එකතු කළ වටිනාකම් පමණක් සැලකිල්ලට ගැනීම.

* එකතු කළ වටිනාකම = මුළු අලෙවී වටිනාකම - අතරමැදි යෙදුවුම්

නිදසුන - සහල් නිෂ්පාදනය

නිෂ්පාදන ආයතනය

	<u>වටිනාකම</u>	<u>යෙදුවුම්වල වටිනාකම</u>	<u>එකතු කළ අගය</u>
A ආයතනය - වී ගොවියා	20 000	-	20 000
B ආයතනය - වී මෝල්කරු	36 000	20 000	16 000
C ආයතනය - තොග වෙළෙඳුන්	44 000	36 000	8 000
D ආයතනය - සිල්ලර වෙළෙඳුන්	50 000	44 000	6 000
	<u>150 000</u>	<u>-</u>	<u>100 000</u>
			= 50 000

- (iii) (අ) ගුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදනය = දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය - ක්ෂේත්‍රයට
 ක්ෂේත්‍රයට = දළ ආයෝජනය - ගුද්ධ ආයෝජනය
 ගුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදිතය = 6 000 - 600
 = 5400

(ක්ෂේත්‍රයට = 800 - 200)

(අ) ශුද්ධ අපනයන :

$$\begin{aligned}
 \text{දෙල දේශීය නිෂ්පාදිතය} &= \text{පොද්ගලික පරිභෝෂනය} + \text{රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම} + \\
 &\quad \text{දෙල ආයෝජනය} + \text{ශුද්ධ අපනයන} \\
 (Y) &= C + I + G + (X - M) \\
 (X - M) &= Y - (C + I + G) \\
 \text{දෙල දේශීය නිෂ්පාදිතය } (Y) &= 6 000 \\
 (-) \text{ පරිභෝෂන වියදම} & 4 000 \\
 \text{දෙල ආයෝජනය} & 800 \\
 \text{රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම} & \underline{1 100} \\
 &\quad \underline{\underline{-(5 900)}} \\
 \therefore \text{ශුද්ධ අපනයන} & \underline{\underline{100}}
 \end{aligned}$$

(ඇ) ශුද්ධ බදු : (බදු - සංකීර්ණම)

$$\begin{aligned}
 \text{අයවැය අතිරික්තය} &= \text{ශුද්ධ බදු - රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම} \\
 \text{ආණ්ඩුවේ අයවැය අතිරික්තය} &= 30 \\
 \text{රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම} &= 1 100 \\
 \therefore \text{ශුද්ධ බදු} &= 1 100 + 30 \\
 \text{ශුද්ධ බදු} &= \underline{\underline{1 130}}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 (\ඇ) \text{ වැය කළ හැකි පොද්ගලික ආදායම} &= \text{ශුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදිතය} - \text{පොද්ගලික බදු (සූප්‍ර බදු)} \\
 \text{ශුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදිතය} &= 5 400 \\
 \text{පොද්ගලික බදු (සූප්‍ර බදු)} &= \underline{\underline{(1 130)}} \\
 \text{වැය කළ හැකි පොද්ගලික ආදායම} &= \underline{\underline{4 270}}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 (\ඉ) \text{ පොද්ගලික ඉතුරුම} &= \text{වැයකළ හැකි පොද්ගලික ආදායම} - \text{පොද්ගලික පරිභෝෂනය} \\
 \text{වැයකළ හැකි පොද්ගලික ආදායම} &= 4 270 \\
 \text{පොද්ගලික පරිභෝෂනය} &= \underline{\underline{-(4 000)}} \\
 \text{පොද්ගලික ඉතුරුම} &= \underline{\underline{270}}
 \end{aligned}$$

(iv) කිසියම් රටකට ජාතික හිඳුම් සැකසීමේ දී ලබාගත හැකි ප්‍රයෝගන වන්නේ,

- * ආර්ථිකයේ කාර්ය සාධනය ඇගයීමට
- * ආර්ථික වර්ධනය මැතිවාමට
- * ආර්ථික ව්‍යුහය හා ව්‍යුහමය වෙනසකම් හඳුනා ගැනීමට
- * ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ප්‍රති ශීර්ෂ ආදායම මට්ටමේ සංසන්ධනයට
- * කාර්යාත්මක ආදායම් ව්‍යාපිතය (සාධක ආදායම්) හඳුනා ගැනීමට
- * ආර්ථිකය සතු සම්පත් ප්‍රමාණය සහ එවායෙහි උපයෝජනයන් හඳුනා ගැනීමට
- * සමාජ, ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට
- * ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික විවළයන්ගේ අනාගත හැකිරීම ප්‍රයෝගාත්මක කිරීමට
- * ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික විවළයන් අතර පවත්නා ප්‍රිතියාත්මක සම්බන්ධතා හඳුනා ගැනීමට

05. (i) විවළ ආර්ථිකය සමාජය වියදමෙහි සංරචක

- * පරිභෝෂන වියදම (C)
- * ආයෝජන වියදම (I)
- * ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම (G)
- * ශුද්ධ අපනයන (NX)
- * පරිභෝෂන වියදම - කුවුම්බ විසින් පරිභෝෂන හා ආණ්ඩු හා සේවා මිල දී ගැනීම සඳහා කරනු ලබන වියදම් වේ.

- * ආයෝජන වියදම - ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන වත්කම් වන සන්නේපකරණ, කර්මාන්ත ගාලා, නිවාස යනාදිය අත්පත් කර ගැනීම සඳහා දරනු ලබන වියදම් සහ තොග වෙනස්වීම් වේ.
 - * ගුද්ධ අපනයන - භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන සහ ආනයන ප්‍රවාහයන් අතර ඇති වෙනස වේ.
- (ii) පරිභෝජන ශ්‍රීතය : $C = a + b Yd$
 ඉතුරුම් ශ්‍රීතය : $S = -a + (1 - b) Yd$

පරිභෝජන ශ්‍රීතය සහ ඉතුරුම් ශ්‍රීතය අතර ගො කිවිටු සම්බන්ධතාවක් පවතී. පරිභෝජනය සහ ඉතුරුම් වැය කළ හැකි ආදායමේ අනුලෝධ ශ්‍රීතයන් වේ. එනම් වැය කළ හැකි ආදායම යම් ප්‍රමාණයකින් ඉහළ යනවිට, ඉන් කොටසක් පරිභෝජනය සඳහාත්, ඉතිරි කොටස ඉතුරුම් සඳහාත් යොදා ගැනේ.

අන්තික පරිභෝජන නැමියාව (MPC) සහ ආන්තික ඉතුරුම් නැමියාව (MPS) යන දෙකෙහි එක්සය 1 ට සමාන වේ. මේ නිසා පරිභෝජන ශ්‍රීතයේ බැවුම වන්නේ,

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} \quad \text{නැතහොත්, } MPC = \frac{1}{1 - MPS} \quad \text{වේ.}$$

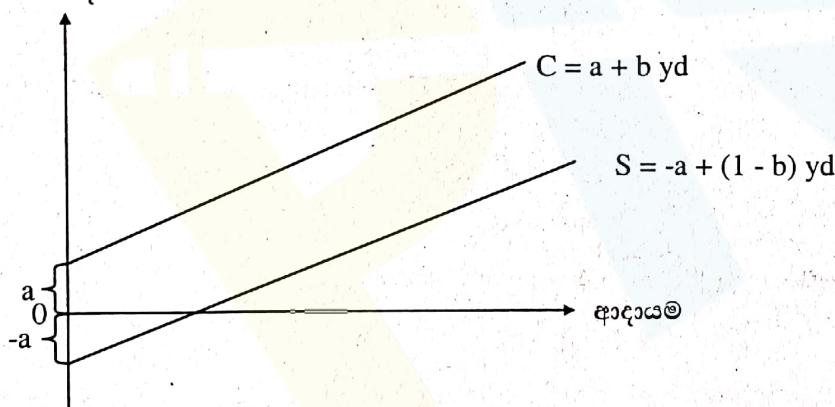
ඉතුරුම් ශ්‍රීතයේ බැවුම වන්නේ : 1

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y} \quad \text{නැතහොත්, } MPS = \frac{1}{1 - MPC} \quad \text{වේ.}$$

$$\text{එබැවින්, } MPC + MPS = 1 \\ 0.75 + 0.25 = 1$$

මෙම පරිභෝජන ශ්‍රීතය සහ ඉතුරුම් ශ්‍රීතය අතර සම්බන්ධතාව ප්‍රස්තාර සටහනක් මගින් ද පැහැදිලි කිරීමට හැකි වේ.

වියදම

ඉහත ප්‍රස්තාරය අනුව පරිභෝජන සහ ඉතුරුම් ශ්‍රීත දෙකෙහි බැවුම වෙනස්වන ආකාරය අපට පැහැදිලි කර ගත හැකි වේ.

(iii) (අ) $Y = E$ නම්,
 $Y = C + I$

$$Y = 100 + 0.8 y + 50$$

$$Y = 150 + 0.8 y$$

$$Y - 0.8 y = 150$$

$$0.2 y = 150$$

$$Y = \frac{1500}{0.2}$$

$$Y = \underline{\underline{750}}$$

$$C = 100 + 0.8 y$$

$$I = 50$$

සමත්ලික ආදායම 750

(ආ) සම්බුද්ධික ආදායම මට්ටමෙහි දී ඉතුරුම
ඉතුරුම් දෙපාකාර්යකට ගණනය කළ හැකි ය.

$$\begin{aligned} \text{I කුමය } S &= y - c \\ S &= 750 - 100 + 0.8 y \\ S &= 750 - [100 + 0.8 (750)] \\ S &= 750 - (100 + 600) \\ S &= 750 - 700 \\ S &= \underline{\underline{50}} \end{aligned}$$

සම්බුද්ධික අවස්ථාවේ දී ඉතුරුම 50 කි.

$$\begin{aligned} \text{II කුමය } S &= -100 + 0.2 y \\ S &= -100 + 0.2 (750) \\ S &= -100 + 150 \\ S &= \underline{\underline{50}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (\text{ඇ}) \text{ සම්බුද්ධික ආදායම මට්ටම } &= 750 \\ \text{ආර්ථිකයේ නිමැවුම් මට්ටම වෙනස්වීම } &= 800 \\ \therefore \text{ අනපේක්ෂිත තොග සමුව්වනය } &= \text{ සැබැඳු නිමැවුම් මට්ටම } - \text{ සමාජාර ඉල්ලුම } \\ &= 800 - 750 \\ \text{අනපේක්ෂිත තොග සමුව්වනය } &= \underline{\underline{50}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (\text{ඇ}) \text{ ආයෝජනය වෙනස්වීම } I &= 100 \\ \text{පරිභේදන ලිඛිතය } C &= 100 + 0.8 y \\ \therefore \text{ නව සම්බුද්ධික මට්ටම } Y &= C + I \\ &= 100 + 100 + 0.8 y \\ &= 200 + 0.8 y \\ Y - 0.8 y &= 200 \\ 0.2 y &= 200 \\ Y &= \frac{200}{0.2} \\ &= \underline{\underline{1000}} \end{aligned}$$

ආයෝජනය $I = 100$ දක්වා වැඩි වූ වේ,

සම්බුද්ධික ආදායම 250 කින් වැඩි වේ.

එනම් සම්බුද්ධික ආදායම 1 000 ක් දක්වා වැඩි වේ.

විකල්ප පිළිතුරක් මගින් ද මෙම තත්ත්වය පැහැදිලි කළ හැකි වේ.

ආයෝජනය වෙනස් වූ විට ආදායමේ හටගන්නා වෙනස ගුණකය මගින් පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි වේ.

$$\Delta Y = K + \Delta I \quad K = \text{ ගුණකය }$$

$$K = \frac{1}{1 - 0.8} = \frac{1}{0.2} = 5 \quad K = \frac{1}{1 - MPC}$$

$$\Delta Y = K \times \Delta I$$

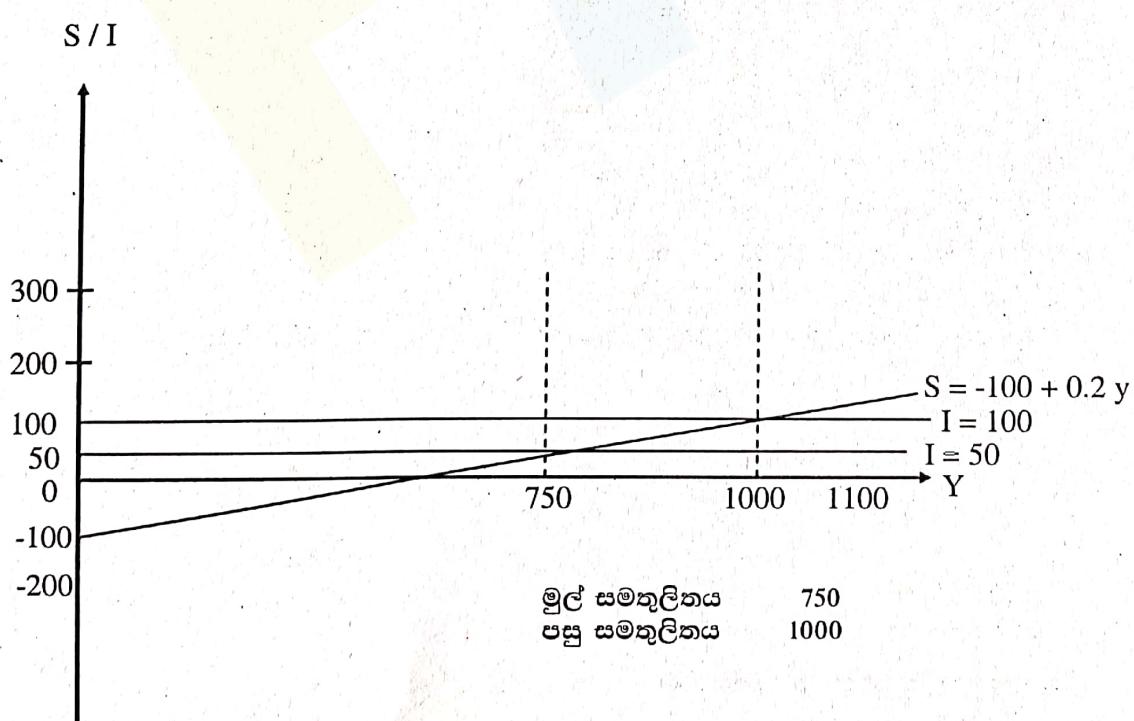
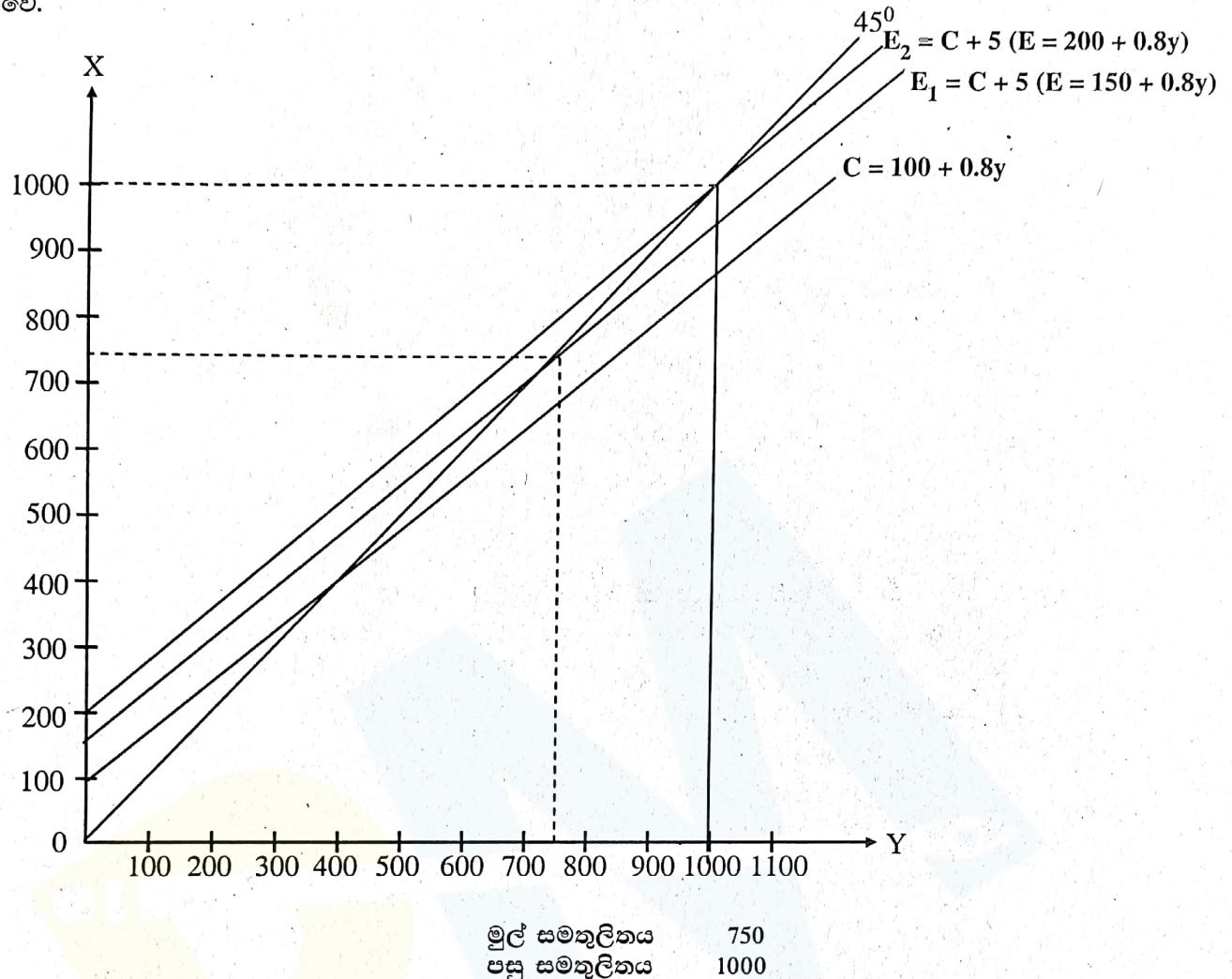
$$\Delta Y = 5 \times 50$$

$$\Delta Y = 250$$

$$\Delta I = \text{ ආයෝජනය වෙනස්වීම } = 100 - 50 = 50$$

මෙහි දී සම්බුද්ධික ආදායම වෙනස්වීම 250 ක් ලෙස දැක් වේ.

- (ඉ) තහන සඳහන් (අ) සහ (ඇ) අවස්ථාවල දී ඇතිවන සමතුලිත තත්ත්වය පහන දැක්වෙන රුප සටහන් මගින් දැක්වේ.

"ආ" උපකොටස

06. (i) "වුවමනා පිළිබඳ ද්වික සම්පාදයක්" යහුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ සාපු තුවමාරුව පදනම් කරගත්, ගනුදෙනු ක්‍රමයක් තුළ තුවමාරුවක් සිදුවීමට නම්, තුවමාරුවට සහභාගි වන දෙපාර්ශවයේ අවශ්‍යතාවන් අනෙක්නා වශයෙන් ගැලුපිය යුතු වීමයි.

නිදසුනක් ලෙස, වී ගොවිතැන කරන ගොවියෙකුට තමන් සතු විවිධ තොටසක් දී, ඒ වෙනුවට රේදී පිළි ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය වූවහාත්, වී සඳහා තුවමාරු වශයෙන් රේදී සැපයීමට කැමති, රේදී පිළි නිපදවන්නෙකු හමුවන තෙක් බලා සිටීමට සිදුවේ.

- (ii) ගෝපන් (credit cards) මුදල් ලෙස නොසැලකෙනුයේ මුදල් තිබිය යුතු ප්‍රධාන ගණාංශ ගෝපන්වල දක්නට නොලැබෙන බැවිනි. ගෝපන් වටිනාකම් සන්නිධියක් වශයෙන් ක්‍රියා නොකරයි. තාවකාලික තුවමාරු මාධ්‍යයක් වශයෙන් පමණක් ගෝපන් කටයුතු කරයි.

ගෝපන් යනු, කිසියම් බැංකුවකින් හෝ කිසියම් සමාගමකින් හෝ ලබාදෙන කෙරී කාලීන ගෝපන් මුදලක් ලබා ගැනීමේ වැඩිහිටිවෙළකි. කෙරී කාලීන තුවමාරු මාධ්‍යයක් එමගින් සැපයුන ද, ගෝපන් ගිණුම පියවීමේ දී තුවමාරු මාධ්‍යය වශයෙන් මුදල් යොදා ගැනීමට ගෝපන් හිමියාට සිදුවේ. ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ වන්නේ, මුදල්වලින් ගෝපන් ගිණුම පියවූ පසුව ය.

- (iii) මුදල් මැවිම සඳහා බැංකු පද්ධතියකට තිබිය යුතු කොන්දේසි වන්නේ,

* අධි සංචිත පැවතිම.

* බැංකු ගෝප සඳහා ඉල්ලුමක් පැවතිම.

* බැංකු පද්ධතියෙන් පිටතට මුදල් කාන්දුවීමක් නොසිදුවීම.

- (iv) (අ) මහා බැංකුව, මූල්‍ය තැයැලිකාර ආයතනයකින් රුපියල් 100 000 පිළිණ පත් මිල දී ගතහාත්, මුදල් සැපයුමේ ප්‍රසාරණයක් රුපියල් 100000 කින් සිදු වේ. එයට හේතු වන්නේ මහා බැංකුවට පිළිණ පත් මිල දී ගැනීම සඳහා තව මුදල් නිකුතුවක් කිරීමට සිදුවන බැවිනි.

(ආ) සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය

= 20%

මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය

= 100 000

තබා ගත යුතු අවම සංචිත ප්‍රමාණය

= $100 000 \times \frac{20}{100}$

= 20 000

එබැවින් උපරිම වශයෙන් ලබාදිය හැකි අතිරේක ගෝප ප්‍රමාණය

= 100 000 - 20 000

= 80 000

එනම් අධි සංචිතයේ ප්‍රමාණය වේ.

(ඇ) සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය

= 20%

∴ තැන්පතු ගණකය

= $\frac{1}{r} = \frac{1}{20\%} = 5$

මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය

= 100 000

∴ සමස්ත බැංකු පද්ධතියට ම උපරිම

$\left. \begin{array}{l} \\ = 100 000 \times 5 \end{array} \right\}$

වශයෙන් තැන්පතු වැඩිකළ හැකි ප්‍රමාණය

= 500 000

- (ඇ) සමස්ත බැංකු පද්ධතියට ම උපරිම වශයෙන් 500 000 ක තැන්පතු වැඩිකළ හැකි වූවත්, එබදු තැන්පතු ප්‍රසාරණයක් අවශ්‍යයෙන් ම සිදුවිය යුතු නොවේ.

පහත සඳහන් හේතු නිසා, එබදු තැන්පතු ප්‍රසාරණයක් සිදු නොවිය හැකි ය.

- වාණිජ බැංකු විසින් අධි සංචිත ප්‍රවත්තා ගෙන යාම.

- ගෝප සඳහා ඉල්ලුම අඩු වීම.

- බැංකු පද්ධතියෙන් මුදල් පිටතට කාන්දුවීම යනාදියයි.

- (v) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සඳහා සහ දිලිඥුකම තුරන් කිරීම යන අරමුණු සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මහා බැංකුව විසින් ත්‍රියාත්මක කරනු ලබන ගායුදීමේ වැඩසටහන් අතර,
- * නව සපිරි ග්‍රාමීය ජාය යෝජනා ක්‍රම (NCRCS)
 - * සෞඛ්‍යාග්‍ය ජාය ක්‍රමය
 - * දිලිඥුකම පිටුදුකීමේ ක්ෂේත්‍ර තුළු ව්‍යාපෘති ජාය යෝජනා ක්‍රමය
 - * සුහසන ජාය යෝජනා ක්‍රමය
 - * කුඩා වනු ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන
 - * සුළු ගොලීන් සහ ඉඩම් නොමැති ඇය සඳහා වන සුළු පරිමා ජාය ව්‍යාපෘති යෝජනා ක්‍රමය
 - * "පිධිදෙන උතුර" විශේෂ ප්‍රතිමූලය වැඩසටහන
 - * "නැගෙනහිර නවෝදය" නැගෙනහිර පළාත සංවර්ධනය සඳහා වන වක්‍රිය අරමුදල
 - * නේ සංවර්ධන ජාය ව්‍යාපෘතිය
 - * "කාමි නවෝදය" වැඩසටහන
 - * සබරගමු පළාත ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ජාය ව්‍යාපෘතිය
 - * මාතලේ ප්‍රාදේශීය සහ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
 - * වියලි කළාපීය ඒවෙන්පායන් සඳහා සහායවීමේ සහ හුවුල්වීමේ වැඩසටහන
 - * කාමි සත්ව පාලන ජාය ක්‍රමය
07. (i) ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන ආර්ථික කාර්යයන් වන්නේ,
- * සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීම.
 - බාහිරතා
 - ගුහ සාධන හාන්චි සහ අවගුණ හාන්චි
 - පොදු හාන්චි
 - * සාධාරණ ආදායම් ව්‍යාපෘතියන් ඇති කිරීම. * සාරව ආර්ථිකයේ ස්ථායිතාව ඇති කිරීම.
 - * ආර්ථික වර්ධනය සහ සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීම. * යටිතල පහසුකම සංවර්ධනය කිරීම.
 - * තරගකාරීන්වය තහවුරු කිරීම පිණිස ත්‍රියාමනය
 - * වෙළඳපාල ආර්ථිකයේ කාර්යක්ෂමතාවයට අවශ්‍ය කෙරෙන තෙතික රාමුව ස්ථාපිත කිරීම.
- (ii) ගුද්ධ පොදු හාන්චියක් යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ,
- පහත සඳහන් ලක්ෂණ දෙකෙන් සමන්විත හාන්චියකි. එනම්,
- * පරිහොජනයේ තරගකාරීන්වයක් නොමැති වීම.
(අතිරේක පුද්ගලයෙකුට හාන්චි සැපයීමේ ආන්තික පිරිවැය ගුනය වීම.)
 - * පරිහොජනය සීමා කළ නොහැකි වීම.
- (iii) (a) නිෂ්පාදනයේ සාරු බාහිරතා යනු කිසියම් ආර්ථික කටයුත්තක් තිසා පරිබාහිර තෙවන පාර්ශ්වයකට දුරිමට සිදුවන පිරිවැය වේ. නිදුසුන් ලෙස,
- * කර්මාන්ත ගාලාවක අපද්‍රව්‍ය ගංගා, ජලාශ ආදියට මුදා හැරීම.
 - * දුව කර්මාන්ත සඳහා ස්වභාවික වනාන්තර විනාශ කිරීම.
 - * කර්මාන්ත ගාලාවල අපද්‍රව්‍ය වායු ගෝලයට මුදා හැරීම.
- (ආ) නිෂ්පාදනයේ දන බාහිරතා යනු කිසියම් ආර්ථික කටයුත්තක් තිසා පරිබාහිර තෙවන පාර්ශ්වයකට දුරිමට සිදුවන වාසිය වේ. නිදුසුන් ලෙස,
- * කර්මාන්ත ගාලා පිහිටුවීම තිසා යටිතල පහසුකම සංවර්ධනය වීම.
 - * කර්මාන්ත පුරුෂක් තිසා අතිරේක රැකියා අවස්ථා බිජිවීම.
 - * කර්මාන්ත සංවර්ධනය තිසා පුහුණු ඉම හමුදාවක් බිජිවීම.
- (ඇ) පරිහොජනයේ සාරු බාහිරතා යනු කිසියම් පරිහොජන ත්‍රියාවලියක් තිසා තෙවන / පරිබාහිර පාර්ශ්වයකට දුරිමට සිදුවන අවාසියයි. නිදුසුන් ලෙස
- * මෝටර රථයක් බාවනය තිසා සිදුවන පරිසර දුෂ්ඨතාය * මග දෙපස අපද්‍රව්‍ය ගොඩැඟීම.
 - * දුම් පානය තිසා අනාජයන්ට සිදුවන අයභපත් බලපෑම
 - * මත්පැන් පානය තිසා හට ගන්නා සමාජ විරෝධී ත්‍රියා

- (xii) පරිහැරනයේ ධන බාහිරකා යනු කිසියම් ආර්ථික කටයුත්තක් මගින් සමාජයේ පරිබාහිර / තෙවන පාර්ශ්වයකට සිදුවන වාසිය වේ. නිදුසුන් ලෙස.
- * අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීම නිසා සමාජයට සිදුවන ප්‍රතිලාභ - මානව ප්‍රාග්ධනය වර්ධනය වීම.
 - * යහපත් සෞඛ්‍ය පුරුෂ නිසා අන්‍යයන්ට ඇතිවන හිතකර ප්‍රතිඵල - නිරෝගී ජනතාවක් බිජිවීම.
 - * බෝවෙන රෝග වළක්වා ගැනීමට එන්නත් ලබා ගැනීම නිසා සමාජයට ඇතිවන හිතකර ප්‍රතිඵල
- (iv) වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ බදු අයහාරයෙහි ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර වන්නේ,
- * ආදායම් බදු
 - * එකතු කළ අගය මත බදු (VAT)
 - * තෝරාගත් හාන්චි මත බදු - එනම් නිෂ්පාදන බදු (සිගරට්, මත්පැන්, බනිජ තෙල්)
 - * ආනයන බදු
 - * ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද
 - * වරාය හා ගුවන් තොටෝපොල සංවර්ධන බද්ද
 - * සෙස් බද්ද
 - * බලපත්‍ර ගාස්තු
- (v) ආණ්ඩුවේ වර්තන වියදම්න් 17% කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් යොමු වන්නේ කුවුම්බ සඳහා ලබාදෙන සංකීර්ණ ගෙවීම් වෙනුවෙනි. කුවුම්බ සඳහා ලබාදෙන ප්‍රධාන සංකීර්ණ ගෙවීම් වන්නේ,
- * විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීම:
 - * සමෘද්ධි සහනාධාරය
 - * පාසල් පොත් තොම්ලේ ලබාදීම.
 - * අබාධිත රණවිරුවන්ට ලබාදෙන ආධාර
 - * තෝරාගත් පාසල් සිපුන්ට පෝෂණයක උදෑසන ආහාර වේලක් ලබාදීම.
 - * පොහොර සහනාධාරය
 - * පාසල් නිල ඇඹුම් ලබාදීම.
 - * පෝෂණ මල්ල සහ ත්‍රීපෝෂණ වැඩසටහන
 - * අවතැන්වුවන්ට ලබාදෙන ආධාර

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ,

ප්‍රධාන ප්‍රජාතාන්ත්‍රික පක්ෂ

<u>නේ</u>	<u>ප්‍රධාන ආනයන</u>
නේ	බනිජ තෙල්
රඛර	සිනි
පොල්	නිරියු
රේදී පිළි සහ ඇගලුම්	රේදී පිළි
බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන	පොහොර
මැණික් සහ ස්වර්ණාහරණ	යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ
දියමන්ති	මාශයද
පියන් බඩු	ප්‍රවාහන උපකරණ

(ii) වෙළඳ බාධක / ආරක්ෂණයට පක්ෂ ප්‍රධාන කරක

- * ප්‍රධාන ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ආරක්ෂා කර ගැනීම.
- * සේවා නිපුත්තිය ආරක්ෂා කර ගැනීම.
- * ගෙවුම ශේෂය ගක්තිමත් කර ගැනීම.
- * දේශීය ආර්ථික විවිධාංශීකරණය කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව
- * ප්‍රජාතනය වැළැක්වීම.
- * ස්වයංපෝෂිත දේශීය ආර්ථිකයක් ගොඩනැංවීම.
- * ආණ්ඩුවේ අයහාර මූලාශ්‍රයක් වීම.
- * අවගුණ හාන්චි ආනයනය වළක්වාලීම. එනම් මත්දුවන, මත්පැන්, දුම්වැටි යනාදිය අවගුණ හාන්චි ලෙස දැක්වේ.
- * උපාය මාර්ගික වැදගත්තමතක් උපායන කරමාන්ත හා නිෂ්පාදන ක්ෂේත්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීම.

(iii) නාමික ආරක්ෂණ අනුපාතය

ආනයන තීරු බද්දක් වැඩි කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දේශීය වශයෙන් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන තරගකාරී හාන්චියකට ආනයනය කරනු ලබන හාන්චියේ මිල ඉහළ යාමේ ප්‍රතිඵතය තුළින් ලැබෙන ආරක්ෂණය, නාමික ආරක්ෂණ අනුපාතිකය නාමින් හැඳින් වේ.

එනම් ආනයන මත තීරු බද්දක් පැනවීම නිසා දේශීය තරගකාරී හාණ්ඩියක මිලට යාපේක්ෂව ආනයනික හාණ්ඩිය දේශීය වෙළඳපොල මිල ඉහළ තැනි.

නාමික ආරක්ෂණ අනුපාතිකය, තීරු බද්දට පසුව දේශීය හාණ්ඩිය මිල, ආනයනික හාණ්ඩිය දේශීය වෙළඳ පොල මිලෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ප්‍රකාශ කළ හැකි වේ.

සංල ආරක්ෂණ අනුපාතිකය

ආනයන තීරු බද්දකට පසුව දේශීය තරගකාරී නිෂ්පාදනයක එකතු කළ අගයන්, තීරු බදු පැනවීමට පෙර (නිරබාධ වෙළඳාම යටතේ) දේශීය නිෂ්පාදනයට එකතු කළ අගයන් අතර වෙනස, තීරු බදු පැනවීමට පෙර දේශීය නිෂ්පාදනයට එකතු කළ අගයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීම සංල ආරක්ෂණ අනුපාතිකය වේ.

මෙය පහත දක්වෙන ස්ථිකරණය මගින් දක්වේ.

$$\text{සංල ආරක්ෂණ අනුපාතිකය} = \frac{\text{තීරු බද්දෙන් පසු දේශීය}}{\text{නිරබාධ වෙළඳාම යටතේ}} \times 100$$

නිරබාධ වෙළඳාම යටතේ එකතු කළ අගය

$$\text{එනම් :- } \text{ERP} = \frac{V_1 - V_0}{V_0}$$

ERP = සංල ආරක්ෂණ අනුපාතිකය

V_1 = තීරු බද්දට පසු එකතු කළ අගය

V_0 = නිරබාධ වෙළඳාම යටතේ එකතු කළ අගය

(iv) නමු විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

විදේශ විනිමය වෙළඳපොලෙහි ඉල්පුම් සහ සැපයුම් බලවිග මත විනිමය අනුපාතිකය තීරණය වීම ය. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබෙන්නේ නමු විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයකි.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

මූල්‍ය අධිකාරීන් විසින් දේශීය මුදල් ඒකකයක සම අගය (දේශීය මුදල් ඒකකයේ වටිනාකම රත්රන්වලින් හෝ වෙනත් ප්‍රධාන මුදල් වර්ගයකින් හෝ ප්‍රකාශ කිරීම.) තීරණය කොට, එම අගය නැවත වෙනස් කරන තුරු අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාමට කටයුතු කිරීම ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයයි.

විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වා දීමට ප්‍රථම ශ්‍රී ලංකාවේ මෙවැනි ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වේ.

පාලිත නමු විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

මෙය පුරුණ නමු සහ පුරුණ අනුමා විනිමය අනුපාතික ක්‍රම දෙකෙහි සංකලනයක් වේ. මෙහි දී මූල්‍ය අධිකාරීන් විසින් දේශීය මුදල් ඒකකය සඳහා ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් තීරණය කොට, එය එකත්රා පරාසයක් ක්‍රියාත්මක දීමට ඉඩ හරිනු ලැබේ. පරාසය ඉක්මවා විනිමය අනුපාතිකය වෙනස්වීමට නැඹුරු වන විට විනිමය වෙළඳපොල මැදිහත්වීම කෙරේ.

09. (i) සරව සහභාගිත්ව ආර්ථික වෘද්ධිය

ආර්ථිකයේ සැම අංශයක ම පැතිරුණු ඉහළ තීරසර වර්ධනයක් ප්‍රාග්ධන සරව සහභාගිත්ව ආර්ථික වෘද්ධිය යනුවෙන් අදහස් කෙරේ.

එබැවින් ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියෙන් ඇත්ත් සිටින සමාජ කොටස්වලට ද ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට එකතු වීමට ඉඩ සැලසෙනු ඇත. ඒ අනුව සමාජයේ සැම පුරවැසියෙකුට ම ආර්ථික වර්ධනයට දායකවීමට සහ එමගින් ප්‍රතිලාභ ලැබේමට ඉඩ සැලයේ.

සරව සහභාගිත්ව වර්ධනයක් යනුවෙන් ආදායම් ප්‍රතිච්ච්‍යාප්තියක් වීම යන්න පමණක් අදහස් නොවේ. එමගින් අවධාරණය කෙරෙනුයේ පුද්ගලයින්ට ආර්ථික කටයුතුවලට දායකවීමට ඇති හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීම සහ රැකියා අවස්ථා ජනනය කිරීම සඳහා සුදුසු ව්‍යාපාරික පරිසරයක් ගොඩනෑවීම වන අතර, එය ආදායම් ප්‍රතිච්ච්‍යාප්ති සංක්‍රීතයට වඩා වෙනස් වේ.

- (ii) ආර්ථික වෘත්තිය යනු මූල්‍ය ජාතික නිෂ්පාදිතයේ සිදුවන අභ්‍යන්තර වැඩිවීමකි.
- ආර්ථික වෘත්තිය නිසා ආදායම් මට්ටම ඉහළ යන බැවිනුත්, මෙහෙතික ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නිවා ගැනීම සඳහා ඉහළ ආදායම් මට්ටමක් අවශ්‍ය වන බැවිනුත්, ආර්ථික වෘත්තිය, තිරසර සංවර්ධනය යදා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් ලෙස පොදුවේ පිළිගැනේ.
- එසේ වුව ද, ආර්ථික වෘත්තිය ක්‍රියාවලිය හේතු කොට සම්පත් උපයෝගනය ඉතා වේගවත් වීමත්, පාරිසරික ප්‍රාග්ධනය හායනයට පාතු වීමත්, සමාජයේ විෂමතා පැන නැගීමටත් පිළිවන. වර්තමානයේ ආදායම් මට්ටම වේගයෙන් ඉහළ යාම, අනාගත ආදායම් විභවතාව පහළ හෙළිමට ද හේතු විය හැකි ය.
- යහපත් දේපාලන, නෙතික හා පරිපාලනමය ආයතනික ව්‍යුහයක් ගොඩනංවා ගැනීම තුළින් වෘත්තිය කළමනාකරණය කළ හැකි ය. තිරණ ගැනීමේ දී ආර්ථික, සමාජය සහ පාරිසරික ප්‍රතිඵල සැලකිල්ලට ගැනෙන නියමන ක්‍රියාවලියක් සකසා ගත හැකි ය. ඒ තුළින් තිරසර සංවර්ධනයට අනුබලයක් ලැබේ.
- තව ද, ආර්ථික වෘත්තිය ක්‍රියාවලිය නිසා සමාජයේ ආදායම් මට්ටම ඉහළ යාමත්, ප්‍ර්‍යාගලයන්ගේ මූලික අවශ්‍යතාවන් තාප්තිමත් වීමත් නිසා, සමාජ සාරධිතම සහ හර පද්ධතින් වෙනස්විය හැකි ය. සමාජ විෂමතා සහ පරිපාලන ගැටලු කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරනු ඇත. පරිසර හිතකාමී භාණ්ඩ පරිහරණයට යොමු වනු ඇත. වඩා කාර්යක්ෂම නිෂ්පාදන ගිල්ප කුම භාවිතයට ගනු ඇත.
- ආර්ථික වෘත්තියන් සමග ආදායම් ඉහළ යන විට, තාක්ෂණය සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයන් වැඩි බැවින්, ආයෝජනය කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ. තාක්ෂණය වර්ධනය වීම ප්‍රතිශ්චාපනය කළ නොහැකි සම්පත්, උපයෝගනය සීමා කරමින් පරිසරය කෙරෙහි ඇති කෙරෙන අයහැන් ප්‍රතිචිපාක අවම කර ගැනීමට පිළිවන.
- (iii) ආර්ථික වෘත්තිය අනුපාතිකය ඉහළ නැංවීම සඳහා ආණ්ඩුවේ ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් පාර්ශ්වය ප්‍රතිපත්ති දෙවරශය ම යෝගා පරිදි යොදා ගත හැකි ය. එනම්,
- * යටිතල පහසුකම් සඳහා තෙකරෙන රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ නැංවීම.
 - * බදු පහළ හෙළිම.
 - * පොලී අනුපාතිකය පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම.
 - * දේපාල හිමිකම් සුරක්ෂිත කිරීම.
 - * දේපාලන ස්ථාවරත්වය තහවුරු කිරීම.
 - * සර්ව ආර්ථික ස්ථායිනාව පවත්වා ගැනීම.
 - * පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා තෙකරෙන ආයෝජනය ඉහළ නැංවීම.
 - * යහපාලනය
 - * මානව ප්‍රාග්ධනය තුළ ආයෝජනය කිරීම සහ තිපුණුණා සංවර්ධනය (අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක භාවය ඉහළ නැංවීම.)
 - * ගෝලිය ආර්ථිකයේ උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට කටයුතු කිරීම.
- (iv) ආර්ථික සංවර්ධනය මැණුම් කිරීමේ දී ප්‍රතිසිර්ප ආදායමට වඩා මානව සංවර්ධන ද්රැශකය වඩාත් යෝගා වනුයේ පහත දැක්වෙන මෙම කරුණු නිසා ය.
- මූල්‍ය සමාජාර අගයක් වන ප්‍රතිසිර්ප ආදායමේ මට්ටම, සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ ඉතා පැවුරු පැනිකඩ්ක් පමණක් නිරුපණය කරයි. එහෙත් මානව සංවර්ධන ද්රැශකය අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, පෙළුම් සාම්ප්‍රදායික ප්‍රතිසිර්ප ආදායම් මට්ටමක් මැණුමක් ලෙස දැක්වීය හැකි ය.
- ප්‍රතිසිර්ප ආදායම මට්ටම සැසැදීම මගින් රටවල් අතර ජීවන මට්ටම්වල පවත්නා වෙනස්කම් පිළිබඳ එපැශීන නිගමනයන් නොමග යවන සුඡ්‍ය වේ. ඉහළ ප්‍රතිසිර්ප ආදායම් ඇති රටවල ජීවන තත්ත්වය අවශ්‍යයෙන් ම පහළ ප්‍රතිසිර්ප ආදායම් ඇති රටවල ජීවන තත්ත්වයට වඩා උසස් යැයි අදහස් නොවේ. රටවල ජීවන තත්ත්වය සැසැදීම සඳහා කුය ගක්කි සාම්ප්‍රදායික ආදායම යොදා ගැනීම වඩාත් සුදුසු වේ. ජීවන තත්ත්වය නිරුපණය කෙරෙන ප්‍රධාන විව්ලයක් ප්‍රතිසිර්ප ආදායමේහි නිරුපණය වන්නේ නැත.
- මිනිසාට තේරීම කිරීමට ඇති තිදහය පුද්ගල් කිරීම මානව සංවර්ධනයේ අත්‍යවශ්‍ය ලක්ෂණයකි. ප්‍රතිසිර්ප ආදායම මගින් මෙම පැනිකඩ් නිරුපණය කෙරෙන්නේ නැත.

- (v) ශ්‍රී ලංකාවේ මානව සංවර්ධන ද්රැගකයෙහි මැති කාලීන උපනකි
මානව සංවර්ධන ද්රැගකය මැති කාලය තුළ දී ඉහළ යාමේ උපනතියක් පෙන්වුම් කර ඇත.

<u>වර්ෂය</u>	<u>මානව සංවර්ධන ද්රැගකය</u>	<u>වර්ෂය</u>	<u>මානව සංවර්ධන ද්රැගකය</u>
2005	0.635	2008	0.650
2006	0.640	2009	0.657
2007	0.646	2010	0.658

මානව සංවර්ධනය අතින් ශ්‍රී ලංකාව හිමිකරගත් ස්ථානය වන්නේ,

2009 - 102 වැනි ස්ථානය

2010 - 91 වැනි ස්ථානය

10. (i) 2016 වර්ෂය වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම මට්ටම දෙගුණ කිරීමට මහින්ද වින්තන ඉදිරි දැක්ම වැඩ සටහන ඉලක්ක කොට තිබේ. එහෙත් මෙම අභිමතාර්ථය සාක්ෂාත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකාවට විවිධ අභියෝගවලට මූලුණ දීමට සිදුවේ.

ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම දෙගුණ කිරීම සඳහා 8% කට වඩා වැඩි වූ වෘත්තියෙන් 2016 දක්වා පවත්වා ගත යුතු වේ. ඒ සඳහා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 32% - 35% ක ප්‍රමාණයක් වූ ආයෝජන අනුපාතයක් අවශ්‍ය කෙරේ. එහෙත් දානට ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන අනුපාතය 27.8% ක් පමණි. ආයෝජනය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස තවත් 5% කින් ඉහළ තැබූම විශාල අභියෝගයකි.

රාජ්‍ය ආයෝජන තවත් වැඩි කිරීම ද එතරම පහසු කාර්යයක් ද නොවේ. රාජ්‍ය අංශයේ ආයෝජනය වර්තමානයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 6.2% ක් පමණ වූ ප්‍රමාණයකි.

රාජ්‍ය අයෙහාරය වර්තන වියදම් 17% කි. එලෙස ම රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් බොහෝමයක් ලාභ උපයා දීමට අසමත් වී ඇති අතර, ඒවායින් පාඨු පියවා ගැනීමට රුපයෙන් සංක්‍රාම අපේක්ෂා කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන පර්තරය පියවා ගැනීම සඳහා සූජු විදේශ ආයෝජන වැදගත් මූලාශ්‍රයක් විය හැකි වේ. ඒ නමුත් එහි දී ශ්‍රී ලංකාව සතු විහවතාව විවිධ හේතු මත සිමා වී ඇත. එල්ක බැංකුව විසින් සකස් නු ලබන ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යාමේ ද්රැගකය තුළ (Doing Business Index) ශ්‍රී ලංකාව හිමිකර ගෙන ඇත්තේ, ඉතා අඩු අගයකි.

එලෙස ම එල්ක ආර්ථික සමුළුව විසින් සකස් කරනු ලබන ගෝලීය තරගකාරීන්ට ද්රැගකය තුළ ද ශ්‍රී ලංකාව සතුවුදායක ස්ථානයක් අත්පත් කර ගැනීමට අසමත්ව සිටි.

සම්පූද්‍යාධිකව ආයෝජන තීරණ කෙරෙහි බලපාන වැදගත් නිරණායකයක් වන ආයෝජනයට හිතකර කමිකරු අණ පනත්, අවම නීතිමත් සහ නිලධාරීවාදය, යහපාලනය, ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ නිශ්චිතතාව වැනි සාධක අතින් ද ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැනීම් ප්‍රසන්න බවත් නොදක්වයි.

- (ii) ශ්‍රී ලංකාවේ සූජු විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන තත්ත්වය දෙස බලනවේ පැහැදිලිව දක්නට ලැබෙන ප්‍රධානතම ලක්ෂණය වන්නේ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් අස්ථාවර හාවයක් පෙන්වුම් කරන බවයි.

2009 මැයි මාසයේ දී රටේ පැවති අභ්‍යන්තර ගැවුම්කාරී තත්ත්වයන් අවසානයකට පත්වූ විට, විදේශ ආයෝජන සිසුයෙන් රට තුළට ගලා එනැශ අපේක්ෂා කරනු ලැබූව ද, මේ දක්වා එම ආයෝජන ප්‍රවාහයන් පෙන්වුම් කොට ඇත්තේ ඉතා මන්දගාලී හැසිරීමකි.

සූජු විදේශ ආයෝජනය

2008 - US මිලියන 691 2009 - US මිලියන 384 2010 - US මිලියන 435

ඉන්දියාව, වියටිනාමය, ඒනය වැනි රටවලට ගලා එන සූජු විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් සමග සංස්කීර්ණ විට ශ්‍රී ලංකාවට විදේශ ආයෝජන ගලා එම ඉතා පහළ මට්ටමක පවතී.

ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය 2011 දී සූජු විදේශ ආයෝජන බිලියනයක් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි. 2012 වර්ෂය වන විට මෙම ප්‍රමාණය බිලියන 1.5 ක් ලෙසත්, 2013 වන විට බිලියන 2 ක් දක්වාත්, ඉහළ තැබූම අපේක්ෂා කරයි.

- (iii) ශ්‍රී ලංකාවට සූපුරු විදේශ ආයෝජන වේගවත් ලෙස ගලා ඒම වර්ධනය එමත බාධා කෙරෙන යාධික රාජියක් දක්නට ඇත. මෙම සාධක අතර,
- * ගුම වෙළෙඳපොලෙහි පවතින දැස්තාවන් - එනම් දුඩී කමිකරු නීතිරීති
 - * යහ පාලනය පිළිබඳ ගැටුපු
 - * සාර්ව අර්ථික අස්ථියිතාව - සාපේක්ෂව ඉහළ අයයක් ගනු ලබන අයවැය හිගය හා බිලියන 17 ක් පමණ වන විදේශ ණය බර, අපනයන ඉපැයුම්වලින් 20% ක් විදේශ ණය සේවා සඳහා යෙද්වීම.
 - * දේශීය වෙළෙඳපොල කුඩා විම.
 - * පොද්ගලික විදේශ ආයෝජන පිළිබඳ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල දක්නට ලැබෙන අවිනිශ්චිතතාව - ඇපලෝ රෝහල, ජේල් සමාගම, ශ්‍රී ලංකා ගුවන් සේවය, ලංකා IOC පිළිබඳ අත්දැකීම් තිදුපුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.
 - * තිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ සාම වියවතාමය, බංගලාදේශය වැනි රටවල් සමග සහඳන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ගුමය තවදුරටත් අඩු මිලට පවති යැයි කිව නොහැකි ය. එලස ම බලශක්ති පිරිවැය ද ඉතා ඉහළ ය.

(iv) ගම නැගුම

ශ්‍රී ලංකාවේ කුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමේ උපාය මාර්ගයක් ලෙස ක්‍රියාවත තංවා ඇති "ගම නැගුම" වැඩසටහනෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ අතර,

- * යටිතල පහසුකම් මතාව සැලසුම් කිරීම ඔස්සේ, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ කුඩා වෘද්ධි කේන්ද්‍රයන් බවට පත් කිරීමට ගම නැගුම වැඩසටහන අරමුණු කරගෙන තිබේ.
- * මෙම වැඩසටහන කුළ ඇති ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති ලෙස ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනය, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලට විදුලි බලය සැපයීම, පානීය ජලය සහ සනිපාරක්ෂක පහසුකම් පුවැල් කිරීම, ග්‍රාමීය තිවාස සහ ජ්වනෙශ්පාය සංවර්ධනය සැලකිය හැකි ය.
- * 2010 වර්ෂය වනවිට මෙම වැඩ සටහන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 14 000 කට ව්‍යාප්ත කොට තිබේ.
- * කෝරාගත් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයකට සංවර්ධන කටයුතු සඳහා රුපියල් මිලියන 2 ක මුළුලක් ලබාදෙනු ලැබේ.
- * පුරා පාලිත ග්‍රාමීය සංවර්ධන ප්‍රවේශයක් ඔස්සේ ගමේ සම්ක්ෂණයන් සිදුකොට ගමේ අවශ්‍යතා හඳුනා ගතිමින් ගමේ සංවර්ධන සැලැස්ම සැකසේ.
- * මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාවත නැංවීම සඳහා ගමේ පවුල්වලින් 80% කගේ කුමැත්ත යටතේ සංවිධානයක් සකසා ගෙන, එය ජනතා සමාගමක් වශයෙන් සමාගම පනත යටතේ ලේඛනගත කෙරේ.

(v) මැන කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ දිරිදානා මට්ටමෙහි ජාතික හා ආංශික (sectorial) ප්‍රවණතා අතර,

ජාතික දිරිදානා මට්ටමෙහි ප්‍රවණතා

<u>වර්ෂය</u>	<u>දිරිදානා ද්රේගය</u>
2002	22.7%
2006 / 07	15.2%
2009 / 10	8.9% (7.4%)

ආංශික දිරිදානා උපනති

<u>වර්ෂය</u>	<u>නාගරික අංශය</u>	<u>ග්‍රාමීය අංශය</u>	<u>වතු අංශය</u>
2002	7.9	24.7	30.0
2006 / 07	6.7	15.7	32.0
2009 / 10	5.3 (6.5)	9.4 (7.7)	11.4 (9.2)

*** ***